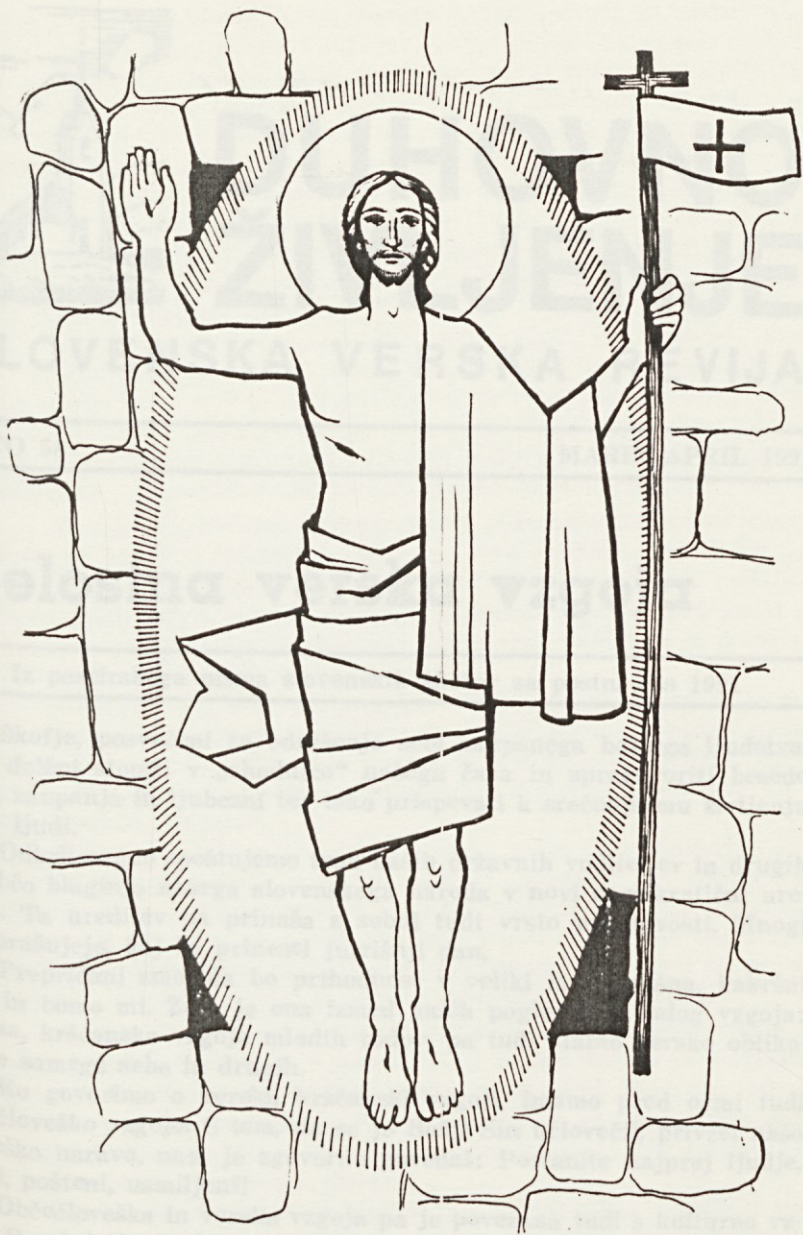

MAREC-APRIL 1991

Duhovno življenje

BLAGOSLOVLJENE VELIKONOČNE PRAZNIKE ŽELI VSEM SVOJIM
SODELAVCEM, NAROČNIKOM, BRALCEM IN PRIJATELJEM
DUHOVNO ŽIVLJENJE.

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKA VERSKA REVija

LETO 58

MAREC-APRIL 1991

Celostna verska vzgoja

Iz pastirskega pisma slovenskih škofov za postni čas 1991

Škofje, posvečeni za odrešenje sebi zaupanega božjega ljudstva, smo dolžni stopiti v „shodnico“ našega časa in spregovoriti besedo vere, zaupanja in ljubezni ter tako prispevati k srečnejšemu življenju vseh ljudi.

Odkritosrčno spoštujemo trud naših državnih voditeljev in drugih za občo blaginjo našega slovenskega naroda v novi demokratični ureditvi. Ta ureditev pa prinaša s seboj tudi vrsto negotovosti. Mnogi se sprašujejo, kaj bo prinesel jutrišnji dan.

Prepričani smo, da bo prihodnost v veliki meri takšna, kakršni smo in bomo mi. Zato je ena izmed naših poglavitnih nalog vzgoja: verska, krščanska vzgoja mladih rodov, pa tudi stalno versko oblikovanje samega sebe in drugih.

Ko govorimo o verski, krščanski vzgoji, imamo pred očmi tudi občečloveško vzgojo. S tem, da se je Božji Sin učlovečil, privzel našo človeško naravo, nam je zgovorno povedal: Postanite najprej ljudje, dobri, pošteni, usmiljeni!

Občečloveška in verska vzgoja pa je povezana tudi s kulturno vzgojo. S pokristjanjenjem smo Slovenci vstopili v evropsko kulturo. Cer-

kev je odpirala slovenskemu človeku pot do kulture in umetnosti. Zato tudi sedaj skupaj z versko vzgojo hoče podpirati tudi vzgojo za kulturo.

Primerno vzgojeni kristjani bodo zmeraj tudi dobri državljani. S krepostmi, ki jih današnja družba najbolj potrebuje, si bodo v odkritostnem pogovoru prizadevali za rešitev perečih vprašanj, saj jim bo skupni blagor prva skrb.

Kristjani se zavedamo, da nimamo tukaj na zemlji stalnega mesta, marveč da iščemo prihodnjega (Heb 13, 14), vendar zaradi tega ne zanemarjamo svojih zemeljskih dolžnosti. Ravno resnična krščanska vzgoja veliko pripomore k temu, da se človeška družba gradi, razvija in utrjuje v blagor vseh.

Danes vemo več, kot so vedeli naši predniki pred sto leti. Toda ali je zgolj znanje dovolj? Ali smo s tem, ko vemo več, postali tudi boljši? Izobrazba sama nas še ne izoblikuje v poštene, požrtvovalne, vestne in nasploh dobre ljudi. To naredi šele vzgoja. Odkritost, živ čut za pravičnost, zvestoba dani besedi, vljudno vedenje, skromnost v govorjenju, združena z ljubeznivostjo, to so nekateri sadovi vzgoje.

Škofje vam hočemo spregovoriti o pomembnosti verske vzgoje ali z drugo besedo o vrednotah z dejavno vero oblikovanega človeka. Kako važna je verska vzgoja, o tem govori Sveto pismo na več mestih. Cerkevno učiteljstvo, papeži, predvsem koncilski Izjava o krščanski vzgoji in posredno tudi drugi koncilski dokumenti poudarjajo pomembnost verske, konkretno krščanske vzgoje.

Kristjani naj bi se vedno bolj in bolj zavedali prejetega daru vere. Iz tega sledijo njihove naloge: pravilna graditev človeške družbe na zdravih temeljih, pričevanje upanja in vestno prispevanje k obči blaginji. Tu želimo poudariti predvsem tri bistvene posebnosti ali prednosti verske vzgoje.

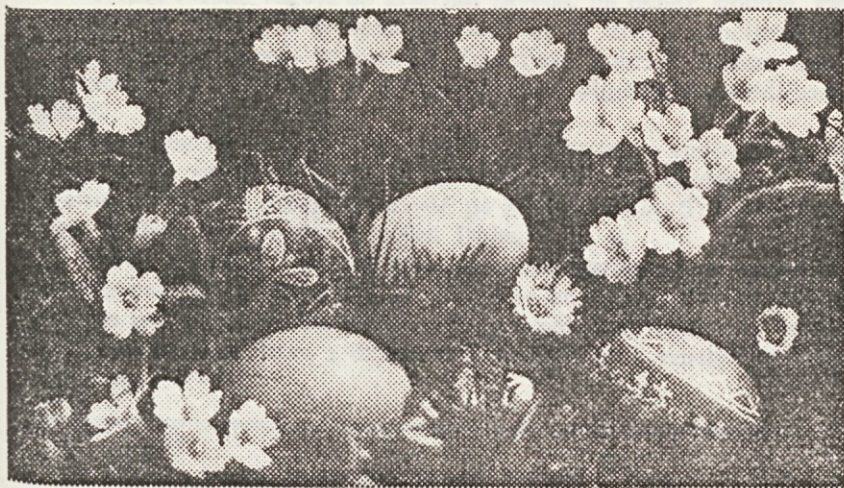
1. Po krščanskem gledanju je človek božje delo, ustvarjen po božji podobi. Svetopisemski psalmist vzklika: „Gospod, naš Gospod, kaj je človek, da se zanj zavzemaš? Le malo nižjega od Boga si ga naredil, s slavo in častjo si ga okronal“ (Ps 8, 1 sl.). Človek kot enota iz telesa in duše s čudovitimi božjimi darovi, telesnimi, umskimi in moralnimi, naj bi s pravilno vzgojo te darove uporabljal in razvijal.

Vzgoja torej ni nekaj, kar bi ustvarilo človeka, ga naredilo iz nič. Vzgoja priskoči človeku v pomoč. Tudi verska vzgoja je služabnica, ki pomaga človeku, da v čim večji meri razvije načrt, ki ga ima Bog z njim.

Verska vzgoja usmerja človeka, da misli, govori in dela pod vidikom dokončnega cilja svojega bivanja na zemlji, to je v duhu najgloblje in poslednje resnice o človeku.

Človek je ustvarjen za blaženi cilj onkraj meja zemeljske bednosti (CS 18, 2). Bog je v nenehnem stiku s človekom in ga kliče v svoje

občestvo. Teoretično ve za to vsak vernik. Dejansko pa pogosto živi drugače. Verska vzgoja, prežeta s spokornim duhom in zatajevanjem ter podkrepjena z molitvijo, pogostim prejemanjem zakramentov, s poslušanjem božje besede in z redno udeležbo pri Gospodovi daritvi, mu podeli moč in luč, da si more vedno znova prizadevati za življenje po božji volji in ostati na poti k svojemu zadnjemu cilju v Bogu.

2. Verska vzgoja odpira verniku pot ljubezni do vsakega človeka. Včasih je res težko ljubiti bližnjega, posebno če ta vedno krhki in nedovršeni bližnji ni nosilec posebnih vrednot in se nam torej ne zdi vreden ljubezni. Versko vzgojeni človek sprejema božjo ljubezen, jo s hvaležno pritrditvijo napravi za svojo in jo deli naprej svojemu bližnjemu. Tako premaga meje svoje sebičnosti in ljubi bližnjega tudi v njegovi slabosti, ker se zaveda, da vsak človek pomeni Bogu neizrekljivo vrednoto. Gre za vsakega človeka, tudi za drugače mislečega, saj je sleherni zajet v skrivnost odrešenja.

3. Kljub tehničnemu napredku, uživaški ter materialistični kulturi ostane naša zemlja po psalmistovih besedah „solzna dolina“ (Ps 84, 7 po vulg.). Naj se medicinska znanost še tako trudi, ostanejo neozdravljive bolezni in končno smrt.

Verska vzgoja pomaga človeku, da sprejme svoj križ s potrpežljivostjo in ljubeznijo. Ta vdana ljubezen izvira iz prepričanja, da se v križu razodeva veličastna rodovitnost. Zato kristjan, ki mora prenašati trpljenje kakor vsi ljudje, ni obupan, ni prisiljen tako rekoč tipaje iskati svojo pot. Tudi ko mora skozi temno dolino smrti, se mu na svetlem obzorju prižiga upanje.

V luči verske vzgoje se kristjan zaveda, da denar, udobje, gmotna preskrba in tudi zdravje samo na sebi ter še druge zemeljske reči ne prinašajo prave sreče in veselja. Zemeljske dobrine ljudem dostikrat ne manjkajo. In vendar je delež mnogih dolgočasje, naveličanost in žalost.

Tu pride na pomoč verska vzgoja, da kristjan tudi sredi stisk in težav pozna veselje. To veselje izvira iz zavesti navzočnosti vstalega Kristusa. Vstali Kristus je navzoč po Svetem Duhu Tolažniku. To veselje je duhovno. Je dar Svetega Duha.

IV veri utrjen in vzgojen kristjan okuša raznovrstno veselje, ki mu ga Bog pošilja na zemeljsko pot: veselje bivanja in življenja; veselje čiste in posvečene ljubezni; veselje ob izpolnjeni dolžnosti, veselje čistosti, služenja, delitve z drugimi in končno tudi veselje nesebičnega darovanja.

HVALA TI, DA SI SE VRNIL!

Naj pojem o najbolj božanski skrivnosti,
nevidni, kot vsaka resnična skrivnost.
Možá in ženó povezuje v prostosti,
starca ob starki spreminja v mladost.

Naj v pesem prelijem strani zgodovine,
ker božja skrivnost je prišla na naš svet.
Ni strah je bilo ne noči ne votline —
Ljubezen prišla je za grehe trpet.

Le kdo bi ne bil poučen o Zadevi?
Ljubezni po naše je Jezus ime.
Ubitega dali so Materi Devi.
Imel je prebite noge in roké.

Ljubezen je Bog. In Ljubezen je večna!
Iz groba se Jezus je vrnil med nas.
Tako kot takrat Mu je Mama zdaj srečna.
In krasen je Božjega Sina obraz!

Naj pojem, saj pesem je srčna beseda
in danes srce od Vstajenja žari.
Kot vsako nedeljo. In kdor se zaveda:
vsak dan! O, vsak dan, ker naš Jezus živi.

Vladimir Kos

Križec v celici 134

Bil sem izčrpan, lačen in pre-mražen. Včasih se mi ni ljubilo niti misliti. Molitev me je utru-jala. Še vedno nisem imel brevirja. Rožni venec sem molil na vozle, ki sem jih napravil na koščku vrvice.

Nekega dne sem izdrl klin na obešalniku in ga ob železni po-stelji nalomil na deset koscev. Pri metli sem odvil žico, jo ošinil na radiatorju in začel vrtati luknjice v drobce lesa, da napravim jago-de za eno desetko rožnega venca. Vse to sem delal skrivaj. S tem sem zabijal čas. Zamotil sem se in kratkočasil. Les je bil trd. Dol-go sem vrtal, dokler nisem prodril.

Na oknu sem staknil košček ste-kla in z njim ostrgal ostre robove prevrtanih jagod. Iz slamnjače sem nato spulil nekaj vrvic, da je ostal prostor med njimi. De-setka je bila končana. Poskusil sem jo med prsti. Kar dobro je stekla. Zdaj je manjkal še križec. Pregledal sem pod, da bi odlomil trsko. Ni bilo takih razpok. Spom-nil sem se na predalček. To bo najmanj vidno. Na koncu predal-čka je bila nalomljena stranica. Odlomil sem jo. S steklom sem jo zgladil, razpolovil in zarezal vdol-bino za prečko stranico. Imel sem križec. Časa mi pa še ni zmanj-kalo, čeprav sem več dni vrtal in dolbel. Srečen sem bil pri tem delu. Začel sem dolbsti še črke. CRUX SPES sem napisal. Križ — upanje. Na pokončni paličici pa sem vdolbel kelih. Zdelo se mi je, da sem napravil umetnino. Saj je bila umetnina, ker sem delal sko-raj z golimi rokami. Drobec stekla je bil edino orodje. Ta križec mi je postal dragocen. Končal sem ga dne 6. decembra 1949. Na zadnjo stran sem napisal datum. Pritrdil sem ga k desetki in to je bil moj molek, ki me je spremljal vsa po-znejša leta zapor. Velikokrat so nam pazniki premetali in pobrali vse, kar je dišalo po nabožnih predmetih. Moj križec pa je ostal. Shranjen je bil v škatlici, kamor sem spravljajl krtačko za zobe in zobno pasto.

Priprava na zakrament pokore

Odrešenik kliče

„Bog je svet tako ljubil, da je dal svojega edinorojenega Sina, da bi se nihče, kdor vanj veruje, ne pogubil, ampak imel večno življenje“ (Jan 3, 16). Božji Sin ni „prišel klicat pravičnih, ampak grešnike“ (Mr 2, 17). On, odrešujoča božja ljubezen kliče iz greha k življenju z Bogom: „Pridite k meni vsi, kateri se trudite in ste obteženi, in jaz vas bom poživil“ (Mt 11, 18)

Samo greh je resnično zlo. Uničuje namreč v človeku in svetu, kar je božjega, kar je torej resnično dobrega. Hoče pa odpraviti tudi Boga, ki je ljubezen in sreča sama ter vir ljubezni in sreče. Zato sv. pismo uči, da je greh brezboštvo.

Greh je po nauku sv. pisma tudi krivica. Najprej krivica do Boga.

„Kaj pa imate tam?“ je večkrat zarohnel paznik ob preiskavah.

„Krtačka in zobna pasta,“ sem nedolžno odgovarjal in vedno na pol odprl škatlico. Videl je zobno pasto in krtačko. Nič ni rekel. Niti slutil ni, kaj se skriva na dnu. Zame je bil križec dragocenejši od bisera. Vedno me je spominjal na najtežje dni zapora.

(Iz knjige *Moje celice*)

Jožko Kragelj

Krivica do Boga Očeta zato, ker je človek od njega prejel življenje, ta svet, nebesa, sploh vse dobro. Moral bi ga torej ljubiti in hvaležno častiti. Človek pa se z grehom Bogu upre, ga sramoti, uničuje njegova dobrine. Krivica do Kristusa zato, ker človek z grehom zavrača njegovo odrešilno delo, trpljenje, smrt in vstajenje, sili pa tudi v pogubljenje, od česar ga je Kristus odrešil. Krivica do Sv. Duha pa je greh zato, ker se z grehom človek pridruži satanovemu delovanju in preperečuje, da bi Sveti Duh vanj prinašal božje življenje in ga vodil k zveličanju, ovira pa tudi božje delovanje v Cerkvi in svetu.

Z grehom dela človek tudi krivico bližnjemu in sebi. Bližnjemu zato, ker vsak greh povečuje v svetu zlo, od česar potem trpijo vsi ljudje, z grehom daje bližnjemu slab zgled in mu velikokrat tudi naravnost škodi, npr. z obrekovanjem ali ropom. Sam sebi pa povzroča krivico zato, ker se z grehom loči od Boga, s tem pa tudi od prave sreče, posebno od večnega zveličanja, v sebi pa tudi uničuje naravne dobrine, npr. dobra nagnjenja.

Vse to velja za t. i. **smrtni greh**, ki ga stori tisti, ki povzroči hudo zlo potem, ko se je tega zla jasno zavedel in se zanj svobodno odločil. „Smrtni“ pravimo tako stor-

zakramentom prejmemo tudi božjo moč za borbo zoper greh in za življenje v dejavni ljubezni do Boga, bližnjega in sebe.

Ker je bil greh sad človekove osebne odločitve, mora biti tudi uničenje greha in vrnitev k Bogu po zakramentu pokore sad osebnega prizadevanja. Vreden in zares učinkovit prejem tega zakramenta zahteva, da sodelujemo s Kristusom. To sodelovanje je peterno: izpraševanje vesti, kesanje, trdni sklep, spoved, zadoščenje.

Jenemu grehu zato, ker v jedru usmrti človekovo življenje z Bogom in tudi človekovo večno srečo z Bogom. Če samo eden od omenjenih treh pogojev manjka, je greh mali. Smrtni grehi niso samo zunanja dejanja, npr. umor, ampak tudi notranja dejanja, npr. prešuštna želja. Predvsem in najhitreje pa so smrtni grehi hotena zla razpoloženja v človeku, npr. hudo sovraštvo, nemarnost za versko življenje.

Z zakramentom pokore, bolje rečeno, z zakramentom oživitve, Kristus uničuje v nas greh in njegove posledice, oživi nas z milostjo svojega odrešenja in napravi spet za otroke Boga in Cerkve, spravi in združi nas z Bogom, vrne nam zapravljeno pravico do zveličanja. Ta zakrament je nekakšna transfuzija Kristusove odrešujoče krvi v našo dušo, ko smo smrtno ranjeni z grehom. S tem

Spraševanje vesti

Svojo grešnost najbolje spoznamo, če si o njej sprašamo vest. Po vesti, ki ji iskreno prisluhnemo, najbolje spoznamo božjo voljo glede svojega življenja, zato vesti pravimo **božji glas**.

Naslednja vprašanja nas hočejo spomniti na najvažnejše reči spraševanja vesti. Ob njih bomo spoznali še morebitne druge grehe. Pri spraševanju vesti je treba tudi ugotoviti vsaj približno število smrtnih grehov. Vest si izprašamo predvsem v luči največje zapovedi: „Ljubi svojega Boga z vsem srcem. . . Ljubi svojega bližnjega kakor sam sebe!“...

Zadnji prejem zakramenta pokore: Kdaj je bil? Sem se potrudil, da bi ga vredno sprejel? Sem kakšen smrtni greh pozabil povedati ali ga morda zamolčal? Sem opravil naloženo pokoro? Sem po-

pravil krivico bližnjemu? Sem se kaj trudil za poboljšanje?

Ljubezen do Boga — Vera: Sem skrbel za živo vero v Boga, posebno s poslušanjem božje besede in verskim branjem? Sem z besedo ali dejanjem vero zatajil? Sem z branjem protiverskih spisov, z zahajanjem v brezversko družbo itd. svoji veri škodoval? Sem imel prostovoljne verske dvome? Če je moja vera mlačna in nedejavna, kaj je temu vzrok? — **Upanje**: Ali sem zaupal v božjo pomoč tudi v težkih preizkušnjah? Sem kdaj obupal? Sem godrnjal zoper Boga? Trdno pričakujem od Boga večno zveličanje? — **Češčenje Boga**: Sem vsaj nekaj vsak dan molil in se za molitev vsaj nekoliko potrudil? Sem ob nedeljah in zapovedanih praznikih kdaj brez zadostnega razloga opustil sv. mašo? Je bila moja maša res češčenje Boga ali samo golo prisostvovanje? Sem brez zadostnega razloga spremenjal nedelje in zapovedane praznike v delavnike? Ali sem prejel zakrament pokore in sv. obhajilo vsaj enkrat na leto? Sem morda preklinjal Boga, Marijo, svete reči? Sem krivo prisegal? Sem bil praznoveren? Sem se postil zapovedane postne dni (veliki petek, pepelnica, petki)? — **Apostolat**: Sem se po svojih močeh trudil za božjo čast in reševanje duš v družini, na delovnem mestu, v javnosti itd. z dobrim zgledom, dobrohotnim opominom, pametno versko besedo itd.?

Ljubezen do bližnjega — **Spoštovanje**: Se je v mojem vedenju izražalo spoštovanje do bližnjega? Sem spoštoval posebno sozakonca, starše, bližnje sorodnike, dobrotnike in predstojnike? Sem iz napuha koga poniževal? — **Dobrohotnost**: Sem koga sovražil? Nisem odpustil krivice? Sem komu hudo želel, ga žalil, preklinjal, sramotil? Sem bil nevoščljiv? Sem po svojih močeh pomagal bližnjemu v veliki telesni in duševni potrebi? Sem koga zapeljeval v greh, posebno če sem zakonec, oče, mati, predstojnik, starejši? Sem kriv, da je kdo drug grešil? Sem kot oče ali mati ali predstojnik skrbel za telesni in duhovni blagor podrejenih, posebno za versko vzgojo otrok? — **Skrb za blagor skupnosti**: Sem bil staršem in predstojnikom, cerkveni in državni oblasti v upravičenih zadevah pokoren? Sem se z vestnim delom trudil za blagor skupnosti, npr. družine, podjetja, domovine, Cerkev? Sem delal v skupnosti razdor, npr. v župniji? Sem plačeval državi pravični davek in gmočno podpiral Cerkev? — **Skrb za telesno življenje bližnjega**: Sem komu škodoval na zdravju, npr. s pretepanjem, telesno poškodbo? Sem spravljaj v nevarnost življenje bližnjega, npr. na delovnem mestu, v cestnem prometu? Sem svetoval, zahteval, povzročil splav? — **Zakonske dolžnosti**: Sem si prizadeval za dejavno ljubezen do soza-

konca? Sem grešil zoper zakonsko zvestobo? Sem neopravičeno omejeval število otrok? Živim samo v necerkvenem zakonu? — Pravičnost do lastnine in dobrega imena bližnjega: Sem se pregrešil zoper lastnino bližnjega ali skupnosti s tatvino, poškodovanjem, prevaro? Sem koga krivično oviral pri dosegi pomembne dobrine, npr. službe, priznanja? Sem koga krivično izkoriščal? Sem povrnil dolg in popravil krivično povzročeno škodo? Sem branil dobro ime bližnjega? Sem komu škodoval na dobrem imenu z opravljanjem (neopravičeno govorjenje o resničnih slabostih bližnjega) ali obrekovanjem (govorjenje izmišljenih slabosti bližnjega)? — Resnicoljubnost: Sem lagal? Sem

bližnjega krivo sodil ali neutemeljeno sumničil? Sem prelamljal važne obljube? Sem zlorabljal zaupanje?

Ljubezen do sebe — Skrb za dušo: Skrbim za svoje zveličanje z borbo proti slabim nagnjenjem in grešnim navadam, s praktičnim krščanskim življenjem in dobrimi deli? Katera je moja najnevarnejša grešna slabost? — Skrb za naravne dobrine: Sem se trudil za dosego primernega poklica in primerne izobrazbe? Ali svoj poklic vestno opravljam? Sem skrbel za svoje dobro ime, npr. z neoporečnim vedenjem? Sem škodoval svojemu zdravju, npr. z lenobo, jezo, z nezmernim kajenjem in pitjem? Sem postavljaj svoje življenje v resno nevarnost, npr. s kršenjem prometnih predpisov, z nemarnostjo pri zdravljenju kakšne bolezni? — Čistost: Sem grešil z nečistimi mislimi, željami, govorjenjem, gledanjem, branjem, dejanji (sam, z drugo osebo?) — Resnicoljubnost do sebe: Sem bil napuhnen? Sem bil v gmotnih rečeh in v časteh lakomen? Sem bil v govorjenju, pri skupnem delu itd. izrazit sebičen? Sem kaj razmišljal o svojem značaju, smislu svojega življenja, smrti?

Sklepi za prihodnost: Zoper kateri svoj najhujši greh ali grešno navado se bom posebno boril? Kateri vir božje milosti bom posebno uporabljal? Kako bom popravil

krivico bližnjemu? S čim bom posebno skrbel za božjo čast?

Kesanje in trdni sklep

Za vreden prejem zakramenta pokore je najbolj odločilno iskreno kesanje. Najbolj ta zakrament v nas učinkuje, če je kesanje sad ljubezni do Boga, če smo torej v duši skrušeni zato, ker smo z grehi delali zoper Boga, ki je ljubezen sama. Zadostuje pa za vreden prejem zakramenta pokore kesanje zaradi tega, ker smo s smrtnimi grehi zapravili življenje z Bogom in večno zveličanje ter si nakopali zlo, posebno večno pogubljenje. Gola izgovorjava besedila kesanja zdaleč ni zadosti za resnično kesanje; obrazec nam samo pomaga, da lažje obudimo kesanje. Predočimo si predvsem krivice, ki smo jih z grehi napravili Bogu, sebi in bližnjemu, odklonimo s svojo voljo greh, obudimo pripravljenost za poglobljanje, pa ne bo težko imeti zadostno kesanje.

Če se resnično kesamo, je nujno, da greh zamrzimo in smo tudi pripravljeni kaj storiti za poglobljanje. Zadosten trdni sklep imamo, če se odločimo, da se bomo z božjo pomočjo varovali smrtnih grehov, čeprav bi se istočasno zavedali, da bomo zaradi svojih grešnih slabosti morda še grešili. Trdni sklep zahteva, da konkretno določimo vsaj to, kako se bomo borili zoper svoje najhujše grešno nagnjenje.

Resnično kesanje in trdni sklep

je mogoče obuditi brez vsakega besedila. Lahko pa si pomagamo z enim od naslednjih obrazcev:

„Moj Bog! Žal mi je, da sem grešil in žalil tebe, ki si moj najboljši Oče. Trdno sklenem, da se bom pobiljšal. Pomagaj mi s svojo milostjo. Amen.“

„Nebeški Oče, podaril si mi življenje in vse, kar imam dobrega. Kristus, za rešitev moje duše si izkrvavel na križu. Sv. Duh, milostno me vodiš k sebi in v večno srečo. Moj troedini Bog! Z grehi sem te zaničeval, uničeval tvoje delo, zavračal tvojo ljubezen in življenje s teboj, povzročal časno in večno zlo sebi, delal krivico bližnjemu. Resnično obžalujem vse svoje grehe (posebno smrtno). Odpusti mi! Znova hočem biti tvoj in živeti v občestvu božjih otrok. S tvojo pomočjo se hočem varovati vsakega smrtnega greha in bližnje priložnosti za greh. Krivico, ki sem jo storil, bom skušal po najboljših močeh popraviti. — Marija, pribežališče grešnikov, pomagaj mi.“

Spoved in pokora

Grehov se spovedujemo najprej zato, da priznamo **božjo oblast nad seboj**. Svojo oblast nad nami izvaja Bog po Kristusu, ta pa po Cerkvi, v kateri nevidno živi. Vidni zastopnik Boga, Kristusa in Cerkve je spovednik. To je Kristus jasno povedal: „Prejmite Svetega Duha; katerim grehe odpustite, so jim odpuščeni; katerim

jih zadržite, so jim zadržani“ (Jan 20, 22-23). S tem predvsem uči: grešniku, ki prizna božjo oblast nad seboj, se grehi odpustijo. S priznanjem božje oblasti nad seboj že odklanjamo greh, spreobračamo se k življenju z Bogom.

Grehov se spovedujemo tudi zato, da delamo **pokoro** zanje. Pokora je isto kot poprava storjene krivice. Ker smo z grehi delali krivico, moramo delati tudi pokoro. Priznanje grehov spada že k pravi pokori, saj zahteva prizadevanje za ponižnost.

Priznanje grehov nas tudi **otranje sprošča**. Po tem priznanju se nam zdi, kakor da bi odložili veliko breme. Iz izkušnje vemo, da se po dobri spovedi dobro po-

čutimo in kar čutimo vnetost za krepost.

Končno pa se spovedujemo zato, da nam spovednik lahko glede spoznanja nas samih pomaga in nas usmerja za prihodnje življenje z Bogom. Spovednik mora o naših grehih vedno molčati — tudi za ceno smrti.

Pri spovedi smo dolžni povedati vse **smrtne grehe**, ki se jih zavedamo, pa tudi **okoliščine**, ki store, da se kak greh podvoji; taka okoliščina je npr. poročenost: zakonec, ki ima spolne odnose z nezakoncem, stori greh nečistosti in greh zakonske nezvestobe. Kdor ima samo male grehe, zadostuje, da se spove vsaj enega od njih. Če smo se za spoved potrudili, pa se po njej spomnimo, da smo kakšen smrtni greh pozabili ali ga netočno povedali, moramo ostati mirni; spoved je bila dobra; povemo ga prihodnjič.

Nadaljnja poprava krivic, ki smo jih storili z grehi, je pokora, ki jo **naloži spovednik**. Ta pokora je kakšno dobro delo, npr. molitev, pomoč bližnjemu. Opraviti jo je treba čim prej in čim bolje. Pokoro za smrtne grehe smo dolžni opraviti pod smrtnim grehom. Najboljše merilo za resnost našega spreobrnjenja je ravno dobro opravljena pokora.

Pokoro pa je treba nadaljevati tudi v življenju po prejemu zakramenta pokore, in sicer tako, da se borimo zoper zlo v sebi in svetu ter se trudimo za božjo čast.

Štefan Steiner

Blagoslov velikonočnih jedil

Blagoslov ljudi, živali, rastlin, raznih stvari poznajo vse vere. Moč blagoslova ni v kretnjah, ki jih naredi tisti, ki blagoslavlja, niti v njegovih besedah. Bog je vir blagoslova; od njega prihaja vsak blagoslov. Tako Cerkev blagoslavlja v imenu Očeta, ki je vse ustvaril; v imenu Sina, po katerem prihaja božja milost na svet, v imenu Svetega Duha, ki nas ohranja v božji ljubezni. Namen vsakega blagoslova je, da se zavemo božje dobrote, darov, ki smo jih prejeli od Boga, in da začutimo božjo bližino in njegovo navzočnost v našem vsakdanjem življenju.

Blagoslov velikonočnih jedil naj v nas zbudi misel in hvaležnost za milosti, ki izhajajo iz velike noči, in nas opozori na božjo bližino prav v teh dneh. S tega vidika moramo tudi razumeti slikovito razlago nekaterih blagoslovljenih jedil.

V svojem velikonočnem premišljevanju je Franc Saleški Finžgar takole zapisal:

Na javorovi mizi je pogrnen bel prt. Na prtju pisan jerbas. Otroci stoje okrog mize. Matj pri naša. Najprej veliki kolač. Ves rumen je kot pšenično polje. Postavi ga prvega v jerbas: „To je spomin Kristusove krone. On — trnovo krono, mi — sladko pogačo. Bog bodi zahvaljen za tvojo

sveto krono!“ Nato prinese pet pirhov: „To so petere bridke rane Jezusove. Pet kapelj negove svete krvi. Sveta kri, bodi počaščena stotavženkrat!“ Za obod jerbasa zatakne tri korenine hrena. „Lej-te, otroci, to so strašni žebelji, s katerimi so pripeli Zveličarja na križ. Kadar ste hudobni, z vsakim grehom kakor s kladivom udarite znovič na žebelj, da križate Kristusa!“ In nato zadehti pleče in gnjat. Otroci, ki niso cele tedne okusili mesa, se dvignejo na prste. „Tudi meso bo blagoslovljeno, kar pomeni jagnjička, samega Jezusa, ki je bil za nas zaklan.“ Jerbas je napolnjen. Mati ga rahlo zagrne s čipkastim prtičem, ki je ob obodu ves poln šopoteljnov. Tako stoji jerbas na mizi. Sama lepota in sama skrivnost ga je. Družina še stoji, ga gleda in molči. Mati — svečenica — je dokončala obred.

Resnica o Kristusovem vstajenju je tako osrečujoča, da jo kristjani praznujemo vsako nedeljo, na veliko noč pa še prav posebej slovesno. Blagoslovljena velikonočna jedila so del tega praznovanja. Ko jih bomo uživali, naj bo naše srce polno hvaležnosti do Kristusa, ki nas je odrešil, hkrati pa spodbuda k iskanju odgovora na vprašanje: kaj pomeni velika noč meni in moji družini.

Knjiga blagoslovov

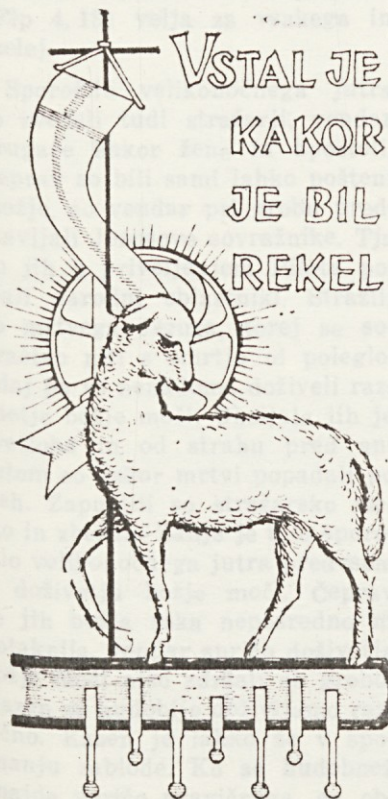
Kristus je vstal!

Kristus je vstal. To je veselo sporočilo velikonočnih praznikov. Veselo zato, ker je mrtvi oživel, ker so se solze spremenile v veselje, ker je Bog, ki je Jezusa obudil od mrtvih, vsemu svetu izpričal, da je Jezus pravičen. Jezusovo vstajenje je zmaga pravice nad krivico, resnice nad lažjo, ljubezni nad sovraštvom. Nima zad-

nje besede ne v življenju posameznika ne v človeški zgodovini krivica, ampak pravica; nima zadnje besede laž, ampak resnica; nima zadnje besede človek, ampak Bog!

Jezusovo vstajenje je tolažba vsem, ki z Jezusom trpijo, kajti „če z njim trpimo, bomo z njim tudi poveljani“ (Rim 8, 7). Tudi zanje bo prišla po štirinajstih postajah trpljenja še petnajsta postaja vstajenja. Jezus je z vstajenjem premagal hudobijo. Četudi bi bila še tako velika, nujno nosi klice uničenja v sebi, ker hudobija nima zadnje besede, ampak pravica. To je veliko sporočilo in blagor mu, kdor iz njega živi!

Kdo je prvi zvedel za to sporočilo? To so bile žene, ki so bile prvega dne v tednu navsezgodaj na Jezusovem grobu. Evangelist Marko pravi, da so bile to iste žene, ki so bile na veliki petek pri trpečem in umirajočem Jezusu na Kalvariji. Ker so z njim trpele, so se z njim tudi prve veselile. Trpljenje z Jezusom že rodi sadove. Ker je Jezus z vstajenjem premagal trpljenje, se morajo solze njih, ki z Jezusom trpijo, spremenjati v veselje. Žene pri grobu so prve to okusile, ne pa zadnje. Zdaj ni bilo moči, ki bi jih ločila od Kristusa. Tako tudi ni bilo moči za apostole, da bi se ločili od Kristusa, potem ko so se srečali z njim v Galileji.

Moč in ljubezen vstalega Kristusa ljudi tako poveže z njim, da v imenu vseh sprašuje apostol Pavel: „Kdo nas bo ločil od ljubezni, s katero nas ljubi Kristus? Mar stiska ali nadloga, preganjanje ali lakota, nagota ali nevarnost ali meč?“ (Rim 8, 3). Kje neki! Vse to kristjan premaguje v moči vstalega Kristusa. In ta moč je neizčrpna. Kakor vstali Kristus več ne umrje, tako je moč njegovega vstajenja neizčrpna. Pavlovo izkustvo: „Vse premorem v njem, ki mi daje moč“ (Flp 4, 13) velja za vsakega in vselej.

Sporočilo velikonočnega jutra so zvedeli tudi stražarji, vendar drugače kakor žene in apostoli. Čeprav so bili sami lahko poštene močje, so vendar pri grobu predstavljali Jezusove sovražnike. Tja so jih s privoljenjem Pilata poslali narodni oblastniki. Stražili so mrtvega Jezusa, torej se sovražstvo niti s smrtjo ni poglobilo. Zdaj pa so nenadoma doživeli razodetje božje moči. Obsijala jih je svetloba in od strahu pred angelom so kakor mrtvi popadali po tleh. Zapustili so stražarsko mesto in zbežali. Zanje je bilo sporočilo velikonočnega jutra predvsem v doživetju božje moči. Čeprav se jih božja roka neposredno ni dotaknila, vendar spričo doživetja božje moči niso zdržali ob grobu. Kazen za hudobijo doživljamo različno. Kazen je lahko že v spoznanju zablode. Ko se hudobnež znajde vpričo pravičnega, ga ob-

lije rdečica, grabi nemir, da ne upa pogledati v oči. Doživljanje moralne veličine pravičnega je že kaznen za podleža, saj pravi pregovor: Še najbolj nevredno bitje se v duhu klanja plemenitemu značaju. Kaj šele, če se oglasi vest, prebudi prepričanje, da mora biti krivica poravnana, utrne misel na zadnjega Sodnika! Takrat zanj ni rešitve? O pač, ta je samo v spreobrnjenju. Jezusovo vstajenje je za sovražnike Kristusovega križa sporočilo, da mora biti pravici zadoščeno.

Sporočilo velikonočnega jutra je doživela tudi narava, ki je najbolj čist izliv božje stvariteljske moči. Nastal je potres, da so pokale skale. Kamen se je odvalil od groba. Narava, ki je bila kaznovana zaradi greha prvega človeka (prim 1 Mz 3, 17-18), tako da zdaj „vse stvarstvo hrepeni po razodetju božjih sinov“ (Rim 8, 19), je s Kristusovim vstajenjem dobila poroštvo, da bo Bog ustvaril „novo nebo in novo zemljo“ (Raz 21, 1). Stvarstvo, ki je bilo zaradi greha podvrženo minljivosti, se bo zaradi Kristusovega vstajenja „rešilo v svobodo poveljanih božjih otrok“ (Rim 8, 20-21). S človekovim poveljanjem bo poveljano tudi stvarstvo. Resnica o Kristusovem vstajenju je kozmična resnica. Kristusovo vstajenje ni samo največji dogodek odrešenjske zgodovine, temveč je tudi najbolj vesoljni dogodek, saj se nanaša na človeka in vesolje.

France Rozman

Vstajenje

Zrno mora umreti, da zraste iz njega novo, bogatejše življenje in večne slave vredno: to verujem in obenem trepečem, ker se čas do tiste usodne ure tako naglo krajša.

Dejal sem „usodne ure“ — in v bolečini zamižal kot pred skokom v črno praznino. Kako silno me nase priklepa ta zemlja! Ali pa ni bilo tudi Tistemu na Golgoti srce prepolno groze pred zadnjo in najtežjo preizkušnjo? Groza je bila velika — kelih pa kljub krvavim sragam ni šel mimo Njega, treba ga je bilo izpiti do dna. Slavi je sledila sramota, čudežev zmožni ljubezni je odgovorila v kis namočena goba, ponujena na konici dolge sulice.

Le kdor pogumno kaj dragoce- nega žrtvuje, ker ne mara okameneti in strohneti v lastni lupini, ne bo ves umrl; le njemu se ne bo s smrtjo vse izteklo. Pridružil se bo živim, ko bodo pobiti potovali v Emavs: potolažil jih bo, osrčil in osnečil.

Vse čaka, da zapoje zvonovi velikosobotnega večera: „Kje, smrt, je zdaj premaga tvoja, in tvoje ostro želo kje?“

Vinko Beličič

V POLMRAKU NAJLEPŠE NEDELJE.

Gledam Te, gledam, Jezus na križu,
in vem, da nas vse imaš strašno rad.
Srage na čelu so bele kot riž
in polt je kot prst, ki trpi spomladi.

Gledam Te, gledam, in rečem Ti: „Hvala!“
In vem: spet si živ, ker si z grobia vstal.
Duri nebeških zapah si razklal,
da bodo še nas angeli čakali.

Gledam Te, gledam, živeča Daritev!
Vse zvezde Velike noči žare.
Zor te Nedelje, v Tvoj káftan zaviti,
še mene objema, tako je srečen.

Vladimir Kos

...in večno življenje

Kje, na katerem kraju se kristjan sooča z bistvenim?

Odgovor, ki se na prvi pogled ponuja: pred oltarjem, pred Zakramentom, pred navzočnostjo živega Boga.

Jaz pa bi tvegala odgovor: ob grobu.

Zakaj? Ker če tam, v grobu, človekova usoda dokončno ugasne, če nad človekom „zraste trava“, potem je tudi oltar brez Boga: je prazen.

V evangeliju je nešteto mest, kjer Kristus omenja posmrtno življenje. Skoraj lahko rečemo, da vse njegovo oznanjevanje meri na posmrtnost. Če posmrtnosti ne bi bilo, bi morali sklepati, da se je Kristus varal (da bi bil ta edinstveno etični človek varal, je nekaj nepredstavljivega). In če se je varal v tem, kako naj bi verjeli njegovemu „To je moje telo?“

Če ni posmrtnosti, potem ni v tabernaklju nikogar, potem Cerkev že dvajset stoletij pripoveduje pravljice, potem so njene kanonizacije (uradne potrditve, da so nekateri kristjani že v nebesih) komedije...

Z drugo besedo: na resnici posmrtnega življenja stoji in pade vera sama.

Edinstveno hrepenenje

In vendar — ankete kažejo, da vera v posmrtno življenje peša

celo med tako imenovanimi (kdaj bo slovenščina zmogla okusnejši pridevnik?) praktičnimi kristjani. Načenjati pogovor o tem, je skoraj na robu družabnega okusa: čiši po ekscentričnem. Kakor ne čiši po ekscentričnem govoriti o nabiranju tartufov ali o nogoletu.

Zakaj to? Samo zaradi neznanke poplitvenosti našega časa? Ali pa tudi zato, ker je verjeti v posmrtnost objektivno težko? Po svoje celo fantastično?

Ko je apostol Pavel na atenskem Aeropagu omenil vstajenje, so začeli filozofi, ki so ga dotlej kar poslušali, vihatj nosove: „O tem te bomo poslušali drugič!“

Človeškemu srcu ni nič lažje kot verjeti v posmrtno življenje, saj si to nepomirljivo srce želi, kot je zapisal Nietzsche, „globoke večnosti“. Lahko rečemo, da človekovo srce nori po večnem.

Zagotovilo božjega Učenika

Kaj pa človekov razum? Mar ta ne vidi človeka z njegovo telesnostjo vključenega v zakone fizilogije, v dogajanje vsega organskega, dejansko živalskega? Zakaj naj bi bil človek taka edinstvena izjema?

Nedvomno ima tudi razum kakšen velik argument za obstoj posmrtnega življenja. Naj omenim tistega, ki je verjetno največji in

Mu je s tem vzel tudi naravno grozo pred smrtjo? Omilil jo je, a sicer so se smrti bali tudi mnogi svetniki. Ne zmorejo vsi frančiškoveke vedrine matere Terezije, ki je pred nedavno operacijo rekla nekako: „Upam, da mi tokrat odhod k Očetu ne bo spodletel.“

Verujoči in neverujoči si nista nikjer tako daleč kakor tedaj, ko stojita ob grobu. Kljub besedam o „večnem spominu“ si neverujoči ne more tam spodaj predstavljati kaj drugega kot neko kemično prihodnost. Za verujočega pa se z grobom človekova usoda šele razpre v tisto potešitev z neskončnim in večnim, ki je še tako uspelo življenje — življenje, še tako obdarovano z zdravjem, denarjem, slavo, užitki — ni moglo uresničiti.

Vечно življenje! Kakšna perspektiva! Kakšen preboj iz tega polživljenja, včasih ničživljenja, ki nam je dano!

O, spet videti in objeti vse, ki smo jih ljubili in so nas ljubili! O, zaživeti svet brez žalostnega minevanja! Drugačen planet, brez krivic in sovraštva, brez večin in manjšin, brez hinavščin, brez tesnob, brez groz...

Hvala Ti, Učenik, da si svojim učencem dal perspektivo, ki je nobena filozofija in nobena tehnika ne more dati.

Daj, da bi zmerom neomajneje mogli izrekati besede: **Verujem v večno življenje.**

Alojz Rebula

o katerem sem se nedavno pogovarjal z dr. Trstenjakom: kako naj bi bil Stvarnik dal v človeka takšno slo po neskončnem in večnem, potem pa ga v tej sli prevaral?

Tudi razum ima torej kaj povedati, pa vendar!

Nihče kakor Jacques Maritain, ta veliki kristjan in mislec, ne bi bil znal tako operirati z razumskim dokazovanjem, ko ga je, že devetdesetletnega, sredi Botaničnega vrta v Parizu prijatelj vprašal, zakaj veruje v posmrtnost. Odgovoril je samo: „Ker mi je bila obljubljena.“

Kristjanu je nesmrtnost obljubil njegov božji Učenik.

RESNIČNOST, KI SE PRETAKA V SPOMIN.

Vsako noč se mesec bliže skloni
k cvetočim slivam, da do zore tle.
Z ustnic toplo-rožnatih se vonji
v smehljaje družijo, čeprav drhté.

Vsako noč mu leščerba na roki
gorí svetleje v pot pod vejami.
Včasih veter v mnogih senc obokih
se zdrami, vzdihne, truden spet zaspi.

Vsako noč, dotlej da sliv cvetovi
temnó po srčni krvi zadehte.
Mesec se ustavi med grobovi,
obraz poboža njihove zemljé.

Saj je tisti sveti Petek gledal,
kako so mu Gospoda dali v grob,
ždel ob njem, dotlej da skala blede
se zamajala je spod oljk v sestop.

Zre Gospoda, ko se v Mesto vrne
in Mati Sina stisne na srce.
Leščerbo šele tedaj utrne
in tiho gre, kot zmeraj k soncu gre.

Vladimir Kos

NA KRIŽPOTJU

Razpelo, velik lesen križ, stoji na razpotju,
križpotje te vodi na štiri strani sveta,
šopek rdečega vresja leži pod križem,
na katerem visi Križani, trpeč in ponižan.

Kjerkoli boš hodil, kamorkoli boš prišel,
svojemu Velikemu petku, samoti in smrti ne boš ušel.
Talkrat se spomni, zakaj Križani na razpotju visi,
zakaj je vresje rdeče kot drobne kaplje krvi.

Milena Merlak

Poglavitni grehi - napuh

Že od 5. stol. dalje navaja teologija sedem poglavitnih virov grehov. Te vire so imenovali poglavitni grehi. Treba jih je ločiti od sedmih poglavitnih grešnih nagnjej. Ta nagnjenja so posledica izvirnega greha in zato sama po sebi niso greh. Omenjeni grehi so: **napuh, lakomnost, nečistost, nevoščljivost, požrešnost, jeza in lenoba.** Govorili bomo o grehih, ne o nagnjenjih.

NAPUH

Napuh je grešna miselnost o lastni večvrednosti. Nasprotuje predvsem kreposti ljubezni in ponižnosti. More biti **popoln** ali **nepopoln**. Popoln je takrat, če se kdo v svojih mislih ali tudi dejanjih povzdiguje nasplošno ali s posameznimi sposobnostmi nad vse druge ljudi ali tudi nad Boga. Nepopoln je takrat, če nekdo absolutno vzvišenost Boga nad seboj in možnost večje sposobnosti drugih ljudi priznava, vendar pretirava glede svojih sposobnosti z ozirom na druge ljudi, druge podcenjuje.

Sveto pismo ima **napuh** za največji greh med poglavitnimi grehi (prim. Preg 8, 13; Iz 2, 12; Lk 1, 48, 51 sl.; Lk 18, 13; Ps 89, 11; 1 Tim 6, 17; 1 Jan 2, 16).

Popoln napuh je smrtni greh po vsem svojem rodu, **nepopoln napuh** pa je navadno mali greh.

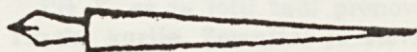
Napuh je tudi najnevarnejši greh, ker človeka slepi pred resnico, ker se pojavlja tudi pri opravljanju dobrih del, ker človeka bolj ali manj spremlja od najnežnejših let do smrti, posebno pa, ker se človek z napuhom upira delovanju Sv. Duha. „Bog se prevzetnim ustavlja“ (Jak 4, 6).

Razne veje napuha so: prevzetnost ali domišljavost, častihlepnost, nečimrnost, svetohlinstvo, bahavost, trmoglavost, nepokorščina itd.

Želja po časti zaradi bogopodobnosti ali zaradi tega, da človek lažje dobro dela, ni greh. Prav tako ni greh zdrava ambicija, če gre človeku predvsem za stvar in ne za povzdigovanje nad druge. Eno in drugo more biti celo znamenje kreposti.

Zdravila proti napuhu: resnicoljubnost s samim seboj, predvsem zavest o lastni nebogljenosti („Kaj pa imaš, česar nisi sprejel?“ — 1 Kor 4, 7); premišljevanje o božji veličini in o bogopodobnosti bližnjega; posnemanje Kristusove ponižnosti („Učite se od mene, ker sem krotak in iz srca ponižen — Mt 11, 29); premišljevanje posledic in kazni napuha itd.

Štefan Šteiner

Papež Pij X. - 1903 - 1914

Po smrti Leona XIII. je državni tajnik kardinal Rampolla veljal za prvega kandidata za papeža. Užival je podporo večine italijanskih, francoskih in španskih kardinalov. Ko je v konklavu že vse kazalo, da bo izvoljen, je krakovski kardinal v imenu cesarja Franca Jožefa proti njemu vložil veto. Kardinali so sicer protestirali proti vmešavanju avstrijske države v papeške volitve, vendar izvolitev Rampolle očitno ni več prihajala v poštev. 4. avgusta 1903 je kot novi papež iz konklava izšel beneški patriarh Giuseppe Sarto.

Pij X. Sarto se je rodil 1835 revnim kmečkim staršem v Benetici, 1858 postal duhovnik, opravljal službo kaplana, župnika in semeniškega spirituala, 1884 je bil imenovan za škofa v Mantovi in 1893 za beneškega patriarha in kardinala.

Kakor se je v vseh teh službah prvenstveno posvečal dušnemu pastirstvu, tako si je tudi kot papež zadal nalogo: vse prenoviti v Kristusu. Njegovo vsestransko prenovitveno delo se je začelo z reformo cerkvenega bogoslužnega petja. Posebni komisiji je naložil zahtevno delo za temeljito prenovu zakonika cerkvenega prava. Decembra 1905 je izdal odlok, s katerim je priporočal pogosto, tudi vsakodnevno prejemanje obhajila. Naslednje leto je dodal pri-

poročilo, naj bi otroci že v zgodnjih letih pristopili k prvemu obhajilu. K tem papeževim odločitvam je veliko pripomoglo takrat zelo živahno liturgično gibanje, ki si je veliko prizadevalo za res dejavno udeležbo vernikov pri maši. Bogoslužno prenovu je Pij X. nadaljeval z reformo rimskega misala in brevirja, pa tudi s pospeševanjem in podpiranjem laiškega apostolata.

Kot preizkušen dušni pastir se je močno zavzemal za dobro vzgojo in izobrazbo duhovnikov. Osnova vsemu študiju naj bi bila filozofija in teologija sv. Tomaža Akvinskega. Bogoslovci naj bi redno opravljali duhovne vaje. Škofje naj bi ustanavljali nova semenišča, predvsem pa se osebno zanimali za bogoslovce, jih obiskovali v semeniščih in jim sarni dajali smernice za njihovo bodoče delo.

Papež je v posebni okrožnici spregovoril duhovnikom o njihovi pastoralni dejavnosti in škofom priporočal, naj vodijo, usklajajo in spodbujajo delo duhovnikov. V drugi okrožnici je podal svoje misli o katehezi otrok in odraslih; v veliko pomoč naj bi duhovnikom pri tem delu bil nov katekizem, ki ga je papež predpisal za vso Italijo.

Pij X. se je lotil tudi prenove rimske kurije. Zmanjšal je število kardinalov kongregacij in jim

zaupal nove naloge. Na njegovo pobudo so s 1. januarjem 1909 v Vatikanu začeli izdajati uradni list *Acta Apostolicae Sedis*, ki od tlej redno objavlja vse papeške dokumente. 1909 je izdal nova določila glede obveznega obiska škofov ad limina v Rim ter prenovil vrhovno cerkveno sodišče.

V istem letu je ustanovil za temeljit študij Svetega pisma izredno pomemben Biblični inštitut v Rimu, benediktincem pa je naročil, naj ponovno znanstveno-kritično pregledajo svetopisemsko besedilo starega latinskega prevoda vulgate.

Že kmalu po nastopu pontifikata je pod kaznijo izobčenja prepovedal vsakršno vmešavanje državnih oblasti v papeške volitve. Veto cesarja Franca Jožefa 1903 je res bil zadnji tak poseg.

V okrožnici Pascendi Dominici iz leta 1907 je obsodil več modernističnih zmot ter dal škofom navodila, kako naj izbirajo profesorje za semenišča, kako naj uredijo filozofski in teološki študij ter študij pomožnih ved.

Čeprav se je Pij X. v prvi vrsti posvečal notranji prenovi verskega življenja, se ni mogel izogniti perečim vprašanjem odnosov s posameznimi državami. Francija je 1904 prekinila diplomatske odnose s svetim sedežem. Papež je s posebno okrožnico obsodil posege francoske laicistične vlade v cerkvene zadeve; vlada je začela omejevatj svobodo izpovedovanja vere, cerkvenim ustanovam vzela številne šole, izganjala je redovnike. Tudi Portugalska Cerkvi ni bila naklonjena: več škofov so izgnali, zaplenili cerkveno imetje ter razpustili več redov.

V Italiji je bilo močno čutiti delovanje prostopozidarjev, po drugi strani pa so postajali vse močnejši glasovi, ki so zahtevali, da se katoličani spet vključijo v politično življenje, v katerem niso sodelovali od ukinitve cerkvene države 1870. Leta 1909 je v parlamentu spet dobilo mesto 24 katoličanov.

Pij X., ki je prišel v zgodovino kot liturgični, evharistični papež, je umrl 20. avgusta 1914. Papež Pij XII. ga je 1954 razglasil za svetnika. Cerkev se ga v bogoslužju spominja 21. avgusta.

Metod Benedik

Čistost v samskem življenju

Iz osnovne zahteve čistosti — ne uporabljati spolnosti izven okvira zakonskega življenja in po njegovih namenih — sledi naslednje temeljno načelo: Za samskega človeka čistost pomeni popolno obvladovanje spolnega poželenja in odpoved vsakemu prostovoljnemu spolnemu užitku.

To pravilo velja za vse samske, za fante in dekleta, vdovce in vse, ki niso poročeni. Kaj ta zapoved vsebuje in kakšna so sredstva, s katerimi jo je možno izpolnjevati — to sta dve vprašanji, na kateri bomo skušali v naslednjem odgovoriti.

Kaj nalaga zapoved čistosti neporočenim? Že smo rekli: popolno odpoved vsakemu spolnemu užitku. Samskemu človeku je zatorej moralno nedopustno dvoje: iskati namerno spolni užitek ali pa z voljo pristati nanj, če se ta užitek pojavi ob dejanju, ki ni bilo storjeno zaradi spolnega užitka, pri katerem se pa je spolni užitek kljub temu pojavil kot spremna okoliščina drugega, dovoljenega dejanja. To je prvo.

Drugo pa, da se samski človek ne sme podajati v nevarnost, da bi kaj takega storil. Podajati se namreč brez potrebe v nevarnost za greh je skoro isto kot greh iskati.

Pojasnimo nekoliko podrobneje,

kaj smo povedali do sedaj le v kratkih načelih.

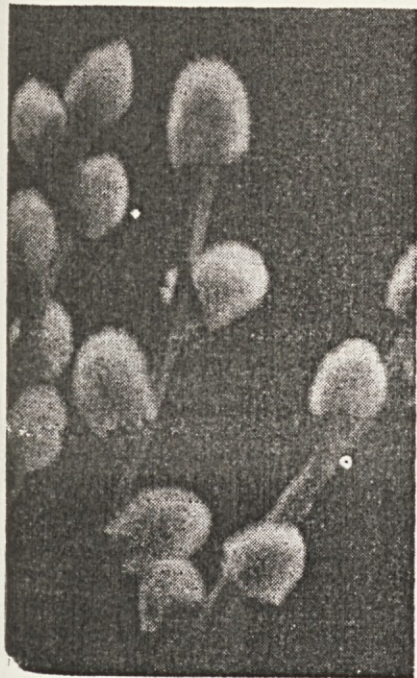
Različni so načini, kako kdo išče spolni užitek, zato so različni lahko tudi grehi nečistosti, čeprav so vsi nasprotni isti šesti in deveti božji zapovedi. Kratko in obzirno, a vendar dosti jasno je treba to povedati, kajti če je kje, potem je v tej zadevi treba govoriti tako.

Samozadovoljevanje (masturbacija)

Pogost, verjetno bolj kot se splošno misli, zlasti med mladimi, je greh samozadovoljevanja, samoskrumbe, masturbacije. Ne gre, da bi statistično hoteli ugotoviti pogostnost tega greha, a gotovo je, da je ta samoskrumba ena resnih težav posebej mladostne dobe, več pri fantih kot pa pri dekletih. Greh je v tem, da se kdo na svojemu telesu sam spolno popolnoma začisti. Do tega privedejo živahnije nečiste predstave v domišljiji, nesramežljivi pogledi, dotiki, pogovori in še in še. In čim bolj komu ta greh preide v navado, tem močnejših dražljajev je treba, da doseže popoln spolni užitek.

Da je takšno iskanje samotnega spolnega užitka grešno, je po vsem do sedaj povedanem jasno. Samotni spolni užitek sprevrča

načrt, ki ga Bog z njim ima. Bog zatorej takšno dejanje in ravnanje obsoja in kaznuje kot težko nepokorščino svojim zakonom. Za kristjana je ta greh še posebno težak, ker se zgodi na telesu, ki je pri krstu postalo božji tempelj. „Mar ne veste, da ste božji tempelj in da božji Duh prebiva v vas? Če pa kdo božji tempelj podira, bo Bog njega uničil. Božji tempelj je namreč svet, in to ste vi“ (1 Kor 3, 16).

Vzrok ali povod

Različna so pota, po katerih kdo začne padati v ta greh. Včasih že

prva prebujajoča se spolnost s svojim skrivnostnim delovanjem in vrenjem privede do prvega padca. Okusil je prijetnost užitka in to prvo izkustvo mu je vabilo za naslednje padce. Tako lahko začne nastajati grešna navada, ki človeka zmeraj bolj priklepa nase. Samoskrumba se začne spreminjati v drugo naravo. Pozornost se začne obračati proč od vsega drugega, od študija, dela, celo zabave in prijateljske družbe — vse se osredotočuje na spolnost.

Na poti v greh in grešno navado je tudi slaba tovarišija pogosto resna nevarnost. Pokvarjeni tovariši govorijo mlademu fantu ali dekletu o svojih skušnjah, jih poučujejo o spolnosti in jih vanjo zavajajo. Danes se k temu pridružuje še drugi činitelj, še veliko močnejši in nevarnejši, namreč erotizirano vzdušje, v katerem živimo. Zlasti televizija in revije so mogočno kvarno sredstvo, ki naredijo krepost čistosti še težjo. Drzne slike in nemoralni prizori, ki jih posreduje televizija, polnijo fantazijo in so tako neprestani vir vedno novih skušnjav. Kajti v fantaziji živijo in delujejo naprej in tako predstavljajo nevarnost za čistost še davno potem, ko so izginile izpred oči.

Vse označuje je danes nasičeno s spolnostjo. Zabave, plesi, kino, revije, televizija, izzivalna ženska moda, pohujšljivo ponašanje ljudi na cestah — vse to so viri neprestanih težav za ohranjanje čistosti.

Priložnost za greh je lahko tudi preveč prosto občevanje med fantom in njegovim dekletom. Sicer nočeta storiti nečistega dejanja, čista hočeta stopiti pred oltar. A dovoljujeta si manjše intimnosti, ki prav lahko vodijo v greh, o katerem tu govorimo. Dekle mora vedeti, da je fant spolno mnogo občutljivejši kot ona in da ko ona morda nima nobene težave za svojo čistost, fantu povzroča s svojim popuščanjem že resne težave. Preveč intimni pogovori, strastni objemi in poljubi, morda tudi medsebojno dotikanje nujno razvnemajo spolno poželenje in lahko hitro vodijo do popolnega užitka, do samozadovoljevanja ali pa vsaj tako zelo razburjajo fantazijo, da bo težko premagati skušnjavo. Kdor hoče ostati čist, mora vedeti in sprejeti, da se ne sme igrati z ognjem.

Posledice

Kakšne posledice ima ta greh? Najprej duhovne kot vsak drug smrtni greh. V duši pravo razdeljanje, izguba božjega prijateljstva, izguba vseh zasluženj za nebesa. Že vemo, da je smrtni greh največja nesreča, ki si jo človek lahko prizadane v življenju. To nam odkriva vera. Te vrste greh ima potem tudi to posledico, da kaj hitro zelo oslabi človekovo voljo in tako pripravlja pot novim grehom, ti pa vodijo v grešno navado, katero je potem zelo težko premagati. Po prvem padcu, ki podle skrivnostna vrata v svet spol-

nega užitka, zahteva strast vsak dan bolj tiransko novih užitkov. Zdaj ni le samo poželenje, temveč tudi grešna navada, ki zahteva greh.

Ta greh, posebej pa še grešna navada, ima resne posledice ne le za moralno življenje, temveč lahko zelo kvarno vpliva tudi na telesno in duševno zdravje. Ne sme se sicer pretiravati, kot se je včasih delalo iz nevednosti ali pa iz neke napačno umevanja gorečnosti. Ne bere se že na obrazu fanta ali dekleta, da sta vdana tej navadi. Spet pa je gotovo, da pogostno vdajanje temu grehu resno kvarno vpliva na telesno in duševno zdravje. Kakor vse protipravnostno tako se tudi ta greh maščuje na človeku. Grešna navada ovira normalen razvoj in rast osebnosti, uničuje sile, ki so posebej mlademu človeku tako potrebne za vsestransko dozorevanje. Težke so lahko posledice tudi za značaj. Kdor se vdaja tej grešni navadi, se začne zapirati vase, izgubi interes za druge ljudi, vedno manj smisla ima tudi za druge kreposti, za plemenitost, za ideale. Le sebi in v sebi išče zaščene in sreče, a je od prave sreče zmeraj bolj oddaljen. Ni čudno, če tudi duhovno življenje začne resno trpeti. Molitev in prejemanje zakramentov pojema. Verski dvomi in verske težave mladih ljudi imajo pogosto svoj vir v porazih na področju čistosti. Tudi izguba vere ima navadno isti vir.

Kako se rešiti grešne razvade?

A vsakdo se more dvigniti. Pomoč božje milosti je vsakemu na razpolago. Bog je nikoli ne odreče, če človek zanjo prosi. Zato je ponižna, vztrajna in goreča molitev in pogosto prejemanje sakramentov tako važno sredstvo na poti do popolne zmage nad tem grehom.

Samozadovoljevanje je smrtni greh, smo rekli. Greh pa ni, kar se zgodi brez človekovega sodelovanja, zlasti v spanju in polspanju, da le prebujen ne privoli zavestno v spolni užitek. Nobeno razburjanje in strah nista tu na mestu. V resnem dvomu, če je kdo sam povzročil spolni užitek ali pa vanj privolil, se lahko odloči sebi v prid, namreč da ni storil vsaj ne smrtnega greha, če

se v budnem stanju redno upira temu grehu in ga noče. V borbi z močno grešno navado ali skušnjo se lahko zgodi, da kljub dobri volji in resnemu prizadevanju kdo pade in ima vtis, da ni mogel drugače, da ga je nekako sila strasti dovedla v dejanje proti lastni volji ali vsaj brez nje. Tak naj najprej ne obupuje, se ne preda malodušnosti. Obnovi naj trden sklep in si ne sprašuje vesti v nedogled, ker ne bo prišel do zadostne jasnosti, temveč naj pri spovedi iskreno pove svoje dvome, potem pa prepusti stvar božjemu usmiljenju. Strast lahko resno omoti človekovo jasno zavest, da se ne odloči več z vso svojo svobodo. V takih primerih bo treba sodbo prepustiti enostavno Bogu in spovedniku.

Lojze Kukovica

ALOJZ REBULA MLADIM

Več kot 150 mladih iz dekanije Grosuplje se je zbralo 15. decembra v župnijski cerkvi na Škofljici na adventno srečanje, na katerem jim je pisatelj Rebula govoril, zakaj je tudi danes vredno biti kristjan. Rebula je govoril med drugim, da Jezus tudi danes živi med nami: po svojem nauku, po svoji Cerkvi, v svetnikih današnjega časa. Za zgled svetništva je Rebula postavil pobite v Rogu, ki so po izjavah prič še umirajoči molili

za svoje ubijalce. Če to ni svetništvo, potem ga ni, je bil jasen govornik. Kristus se javlja tudi v zgodovini. Ljudje so mislili, da komunizma še dolgo ne bo konec, toda razpuhtel je kot praprotno seme, zginil kot meglica v sončnem jutru. Ne pozabimo, da so prvi kamen komunistične zgradbe spodmaknili prav kristjani na Poljskem. Kristus prihaja na svet tudi po ljudeh, ki si prizadevajo za resnico in ljubezen, poštenost in pravico. Ljubite svoj narod, je naročil pisatelj mladim. Zanič Slovenec ne more biti dober kristjan. (Družina 49-50/90.)

Temelj narodne preнове

ODLOČITEV ZA ŽIVLJENJE

Že to, da zamenjamo revolucionarni voluntarizem z realizmom, pomeni, da smo se obrnili od utopije k stvarnosti. Spreobrnjenje, ki pomeni bistveno več kakor hitro in zunanjo spremembo političnega sistema, pa ima s političnim realizmom nekaj skupnega. Tudi pri spreobrnjenju gre namreč v prvi vrsti za spremembo v naravnosti, za odločno spremembo smeri. V konkretnem osebnem življenju pomeni to usmeritev k vrednotam, po poti osebne odpo-vedi in ne avtoritarno zahtevane „žrtve“, katere naj nosijo v prvi vrsti „drugi“.

Če bi moral, med mnogimi vrednotami, ki smo jih Slovenci v neposredni preteklosti zanemarjali ali podcenjevali, izbrati tisto, s katero naj bi pričeli svoj moralni prerod, bi predlagal vrednoto življenja. Ker smo kot narod toliko grešili proti tej najvišji naravni vrednoti, naj bi se naš skupni prerod pričel prav pri njej. Pa tudi politična preosnova družbe postane nesmiselna, če se istočasno kot posamezniki ne odločimo za spreobrnjenje k življenju.

Ko smo leta 1989 — tudi mi na drugi strani oceana — živeli razburkane dni ljubljanskih cest in trgov, zlasti ko so desetisoči — javno pokazali svojo sloven-

sko zavest in izrazili naše skupne zahteve, nisem bil v tujem svetu edini, ki se mu je še z večjo silo odkrilo osnovno vprašanje naše eksistence in možne bodočnosti. S prijateljem, ki mi je o dogodkih pisal iz domovine, sem se vprašal tudi jaz: „koliko od teh desetisočev narodnjakov bi bilo pripravljenih zdaj, danes, z ljubeznijo sprejeti še enega otroka v svojo družino...?“ Kajti, ne delajmo si novih utvar: žive lahko čaka boljša ali slabša prihodnost, nerojenih nobena. Načrti narodov so lahko izvedljivi takoj ali šele v prihodnosti. Za narod, ki noče otrok, pa nima smisla delati načrte. Mrtev narod jih ne potrebuje.

To je temeljno vprašanje, ki terja odgovora, z enako silo od Slovencev doma in po svetu. Zato je rodoljub v najčistejšem pomenu besede, kdor z veseljem sprejema odgovornost za novo bitje v narodnem občestvu.

Spoštovanje lastnega življenja, ki naj se kaže v razvijanju prirojenih nam darov in lastnosti, naj najde dopolnilo v spoštovanju življenja povsod, kjerkoli naletimo nanj.

Iz spoštovanja življenja naj bi odklanjali vse, kar šibi telo in duha, naj bi zavračali vsak beg pred odgovornostjo, ki se skriva v svetu mamil in brezplodnega uživanja. Izraz „svetost življenja“

naj bi ne vseboval le želje po varnosti lastne eksistence, temveč naj nam pomeni osebno odločitev, ki nas obvezuje

Predvsem pa naj se kaže spoštovanje življenja v družini, kjer bo življenje otroka cenjeno višje od ugodja potrošniške družbe; kjer bo otrok deležen ljubezni in varstva od prvega trenutka svojega bivanja, kjer bodo starčki cenjeni in ljubljani, ne glede na krhkost svojega zdravja in na navidezno nekoristnost.

Odločitev za vrednoto življenja pa pomeni tudi ustvarjalno iznajdljivost ob težavah, ki so ne- ločljivo povezane z našim zemskim bivanjem. Življenje naj ne bi bilo nikomur le breme ali vir nezadovoljstva, marveč dar, za katerega smo hvaležni, tudi kadar ni lahko.

To, da je življenje težko, nas ne bi smelo presenečati. Nič, kar je dobro, ni lahko dosegljivo. Vemo, da je v vrhove mogoče le po strmi poti in da vse, kar je vredno — stane. „Le plevel je za- stonj!“ je zaklical malo pred smrtjo sodobni poljski pričevalec in s tem izrazil isto resnico, ki

so jo priznavali že stari misleci z izrekom o „bonum arduum“.

Če pa je tako, stojimo pred odločitvijo: Ali bomo zamenjali v sebi na videz lahko brezbriznost z življenjskim pogumom, to je z lastnostjo, ki nam pomaga, da se življenja z ljubeznijo oklenemo? Ali bomo čuvali življenje kakor dragocen dar, ki ga hvaležno in odgovorno sprejmemo, ga oblikujemo in se zanj tudi borimo? Kdor življenje ljubi, mu ne bo postalo nikdar pretežko breme, cenil ga bo v vsej razsežnosti najprej v sebi ter povsod, kjer- koli ga bo srečal; širil ga bo, ne da bi gledal na ceno.

A odločitev za vrednote ni nikdar lahka. Tudi odločitev za vrednoto življenja, bodisi lastnega bodisi skupnega v družinski ali narodni skupnosti, ne. Zato se moti, kdor misli, da bomo Slovenci lahko živeli kot samostojen in polno odgovoren narod, ne da bi to nalagalo vsakemu od nas še posebna bremena. Če hočemo živeti, bomo za svoje življenje, osebno in narodno, morali marsi- kaj prestat, tvegati in tudi tr- peti.

Za življenje prav kakor za svo- bodo, ki jo pravilno ceni le, kdor hoče živeti v vsej polnosti, se mora človek neprestano truditi in boriti. In vendar je vredno pla- čati to ceno. Le kdor je živ, mo- re ceniti dar življenja, prav ka- kor ve le svobodnjak, kaj pomeni odgovornost svobode. (Bo še)

Marko Kremžar

Laži in strahovi

Ob začetku lanskega salzburskega festivala je imel predsednik češkoslovaške republike Václav Havel kot častni gost uvodni govor, ki je v evropskih političnih in kulturnih krogih imel močan odmev.

Tudi na Slovenskem so Havlove misli bile sprejete z zanimanjem, saj zadevajo aktualna vprašanja za vse države, ki so se otresle komunističnih totalitarnih sistemov.

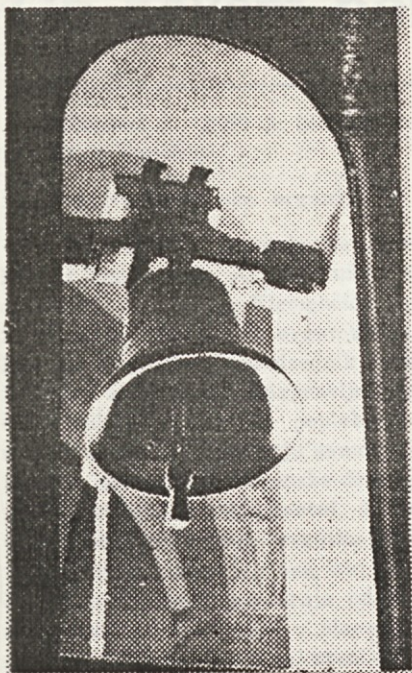
V sobotni prilogi Dela z dne 15. septembra 1990 povzema dr. Ivan Štuhec iz Maribora misli iz tega govora in jih povezuje z razmerami v Sloveniji. Posebej opazi, da Havel vzgibov stvarnosti ne presoja na vsakdanji praktično-politični ravni, ampak na etično-duhovni ravni, in takole naveže njegova izvajanja na slovensko stvarnost:

„Kako malo občutka za reševanje najglobljih duhovnih konfliktov naroda vlada pri nas, dokazuje teza v zvezi z narodno spravo, ki želi pustiti mrtve mrtvim, preteklost preteklosti in ki jo predvsem zanima, kako bomo izšli iz gospodarske krize in kakšna bo naša prihodnost. Havel misli bistveno drugače, ko pravi: 'Kdor se boji tega, kaj bo, se ponavadi boji tudi soočenja z minulim. In kdor se boji pogledati v obličje lastne preteklosti, se mora neizogibno tudi bati, kaj bo... Falsifikatorji zgodovine svobode ne

rešijo, marveč jo ogrožajo... Nobene polne svobode ni tam, kjer celi resnici niso dali proste poti.' Človek bi si želel take misli slišati ob kakšni jami nedolžno pobitih žrtev v naših gozdovih, ne pa na salzburški kulturni prireditvi, a hvala Bogu, da vsaj tam. Havel se pač zaveda, kaj so rane evropskih narodov. Mi pa bi radi te rane na hitro 'zaflajštrali' in jih s čim manj vseslovenskega ozaveščanja pozabili... Tako se slišijo glasovi, nehajmo s tem mrhovinarskim odkopavanjem kosti. Vendar stvari niso tako preproste, kot se morda komu zdi ali pa si želi, da bi bile. Dejanja preteklosti... kažejo na to, kako je nekdo v natančno določeni zgodovinski situaciji odreagirал in kakšne so bile posledice njegovega delovanja... Usodne zgodovinske odločitve narodu je treba neprestano živo ohranjati v spominu in narodovi zavesti, kajti brez tega ni nobenega zagotovila, da se napadne odločitve ne bodo v drugih okoliščinah ponovile. Če sprejmemo Pridigarjevo stališče, da je čas ubijanja in čas pokopavanja, in to razlagamo z vidika zgodovinskega relativizma, ki vse dopušča in prenese, potem je zgodovinskih resnic več in potem laži ni.“

Mi bi dodali, da smo potem v neprestani negotovosti za resnico in da se moramo otepati pred

utapljanjem v trajnem stanju laži.

V Demokraciji z dne 11. decembra 1990 se vrača k Havlovemu govoru Milan Gregorčič iz Kopra. Pred plebiscitom so nekdanji partijci in njihovi dediči sejali strahove in predočevali vse mogoče zadržke. Razumljivo bi bilo, če bi to počenjali samo zato, ker niso več glavni igralci na slovenski politični sceni in ker bi se bali, da bi s pristankom na plebiscit preveč utrdili svoje politične nasprotnike. A bilo je verjetno, da so hoteli načrtno ustvarjati ozračje negotovosti in strahu, to pa ne bo smelo ostati nekaznovano.

Članekar ugotavlja, da je nekaj

bojazni in negotovosti že tako ali tako v ljudeh tudi neodvisno od zunanjih groženj in strankarskih omahovanj. Havel je v govoru slikovito prikazal, kako so se on in sodelavci počutili prestrašene in neobgljene, ko so se na ruševinah komunizma lotili obnove države. Preveval jih je strah, da so se lotili prevelike stvari, in niso vedeli, kaj bi počeli s tako zaželeno in trdo priborjeno prostostjo. Vendar, pravi Havel, so velika dejanja hkrati tudi svojevrsten izziv za človeka, 'saj strah pred Bogom in lastno vestjo nas lahko navda s pogumom, strah, da ne bomo mogli vzdržati, utegne biti najboljši motor našega prizadevanja, da vzdržimo, strah pred svobodo spodbuja, da to svobodo napolnimo s pravo vsebino, in strah pred prihodnostjo nas ravno tako lahko prisili storiti vse, da bi bila prihodnost boljša.'

Pisec končuje članek s klicem, da ni časa za omahovanja, ko se dela zgodovina.

Plebiscitni izidi so pokazali, da slovensko ljudstvo ni več žrtev strahu pred prihodnostjo, in je utemeljeno upanje, da bo pogumno sprejelo vlogo ustvarjalca svoje zgodovine. A če bo hotelo biti res svobodno, se bo moralo osvoboditi falzifikatov preteklosti in odpreti oči pred resnico. Havlove misli tudi na Slovenskem vabijo k večji odkritosti in k odvratanju od ozirov, ki samo zadržujejo razčiščenje ozračja in celotno osvoboditev.

B. Fink

Ob nekem poročilu v Družini

V Družini 3 - 1991 je bilo objavljeno tole poročilo:

Pri vodstvu borčevske organizacije

V četrtek, 10. januarja, je ljubljanski nadškof dr. Alojzij Šuštar v spremstvu dr. Draga Klemenčiča obiskal vodstvo borčevske organizacije, kjer ga je pozdravil predsednik Ivan Dolničar s sodelavci. Razpravljali so o aktualnih vprašanih poplebiscitnega obdobja in utrjevanju samostojnosti in suverenosti slovenske države.

Sogovorniki so bili enotni, da je v sedanjem političnem trenutku nujno še hitreje odklanjati vse, kar lahko povzroči spore, zaostrejuje odnose in pogloblja razdvajanja v slovenski družbi. Obe strani sta v tej zvezi opozorili, da v pojmovanju sprave prihaja do pojavov, ki ne pomenijo preseganja preteklosti, temveč sprožajo nova ločevanja prek poskusov moralne diskvalifikacije.

Dotaknili so se tudi obeleževanja 50. obletnice Osvobodilne fronte. Ta organizacija je l. 1941 povezala Slovence ne glede na versko, idejno in politično pripadnost v boj za preživetje v najtežjih časih naše zgodovine.

V zvezi s tem poročilom je v naslednji 4. številke Družine napisal članek pisatelj dr. Alojz Rebula.

Kako je torej s spravo na Slovenskem? Mar panter že leži s ko-

zličkom in lev že je slamo kakor govedo, kakor se glasi vizija velikega preroka-poeta Izaije? Ne, kaj takega se ne dogaja ne na Slovenskem ne nikjer, kakor to do tragičnosti dokazuje zadnje dogajanje na planetu, od Zaliva do Baltika.

Fanter bo ležal ob panterju, lev pa bo žrl meso, dokler ne napoči tisti eshatološki dan, ko se bodo nehala preroštva, ko bodo umolknili jeziki, ko bo vednost prešla in bo ostala še edinole ljubezen, kot je zapisal Pavel (1 Kor 13, 8).

Vse dotlej bomo ostajali v tej „solzni dolini“, kakor se glasi prastara perfektna definicija iz **Pozdravljena, kraljica**, v boju za smisel človeka in življenja, v boju za resnico, za vsakršno resnico.

Tudi na Slovenskem. Tudi za zgodovinsko resnico. Tudi za resnico o političnem gibanju, ki mu je bilo izvirno ime **Protiimperialistična fronta**, konjunktorno prirejeno ime pa **Osvobodilna fronta**.

Danes, pol stoletja po njenem nastanku, se je kalnost zgodovine že toliko očistila, da smemo mirno zapisati nekaj zaključkov, ki jim dejstva, imena, številke dajejo značaj neovrgljivosti:

1. da je Osvobodilno fronto navdihovala, strukturno zgradila, ideološko in vodstveno monopolizirala —, in to prav tako pred Dolomitsko izjavo kakor po njej — stalnistična Komunistična partija

Slovenije s trojko (sintagma Milana Apiha) Kardelj — Kidrič — Maček;

2. da je bil primarni cilj Komunistične partije ne boj proti okupatorju, ampak prevzem monopolne oblasti in vzpostavitev diktature;

3. da je Osvobodilna fronta neizvzvana začela izvajati krvavo likvidacijo nosilcev katoliških struktur in to krvoprelitje povzdignila do približno tisoč žrtev, preden je bil osnovan proti njej kakšen obožen odpor;

4. da vodstvo tedanje slovenske Cerkve ne bi bilo moglo sprejeti gibanja, ki je bilo v režiji Komunistične partije Slovenije, četudi ta ne bi začela s terorizmom, spričo dejstva, da je bil v še sveži okrožnici Pija XI. komunizem označen kot „bistveno perversen“ — definicija, ki jo zgodovinski razvoj tako rekoč laboratorijsko potrjuje.

Ko je Komunistična partija s paravanom Osvobodilne fronte prišla na oblast, je dejansko ustoličila novo turško dobo v slovenski zgodovini in, kar je posebej neodpušljivo, se še posebej spravila na svojega dotedanjega katoliškega zaveznika, krščanski socializem, na čelu z Edvardom Kocbekom.

V luči teh dejstev zadobi zadnji odstavek zapisa v zadnji Družini **Pri vodstvu borčevske organizacije** (zapis poroča o zadevnem obišku nadškofa dr. Šuštarja) avrelo irealnosti.

Odstavek je mogla napisati le

roka, ki je hotela neviteško izkoristiti najspravljlivejšo gesto, kar jih je mogel neki ljubljanski nadškof, naslednik dr. Rožmana, storiti, da je v poročilo vtihotapila partijsko verzijo nekega dogajanja.

„Dotaknili so se tudi obeleževanja 50. obletnice ustanovitve Osvobodilne fronte. Ta organizacija je l. 1941 povezala Slovence ne glede na versko, idejno in politično pripadnost v boj za preživetje v najtežjih časih naše zgodovine.“

Tukaj sem pričakoval vsaj kratko pripombo osrednjega katoliškega lista, za kakršnega Družina velja. Nisem je našel. Poročilec je bilo servirano v nedolžni prostodušnosti, ko da gre za najnaravnejšo reč na svetu, ne pa za vznemirljiv salto mortale med odnosom do OF 1941 ter OF 1991.

Ostaja pa resnica, da Osvobodilne fronte ni odklonila samo uradna Cerkev. Odklonilo jo je tudi tisto demokratično progresivno krščansko jedro, ki sta ga z največjim ugledom predstavljala dva taka velika in kristalna Slovenca, kakor sta bila prof. Jakob Šolar in dr. Andrej Gosar. Odklonil ga je predstavnik demokratičnega socializma dr. Jelenc. Na ljudski ravni sta ga množično odklonili Notranjska in Dolenjska, na čelu s proletarsko Suho krajino.

Gibanje s takó deljenim konsenzom si ne bi moglo lastiti pravice do vsenarodne hvale ob svoji ob-

letnici, tudi če njegovo zadnje dejanje ne bi bilo izzvenelo v apokaliptično strahoto Kočevskega Roga.

Še tako koncilsko navdahnjeni slovenski kristjan ne bo mogel iskreno praznovati obletnice, ki bo zanj za vse čase obletnica velike Prevare.

Hkrati bo priznaval čistost namerov mnogih, ki si niso mogli predstavljati, da bo Komunistična partija izrabila svobodoljubnost slovenskega naroda za stalinistično revolucijo.

(Alojz Rebula
(Družina 1991/4))

MELODIJA LJUBEZNI

(Neutrudnemu misijonarju ljubezni Dr. Janežu
v spomin — namesto venca na grob v Lotungu.)

Šla zmeraj valovi šumijo, šumijo
valovi,
in penaste rože prinašajo bregu
z Lotunga:
modrikaste v soncu
in belkaste v snegu,
s trakovi hladu,
ker jih nič več ne božajo prsti
kirurga.

Odšel je.
Čeprav so telesa se h krsti privila,
da dihom trpečih
bi Smrt oživila
zdravnika.

Valovi šumijo,
valovi drhtijo od krika ubogih
v Lotungu
in v vetru je zima bolezní.
Oj, veter,
zažvižgaj v Lotung
melodijo ljubezni zdravnikovo —
kdor jo zna,
večno živi in je blizu.

Vladimir Kos

Pogovor z Ladislavom Lenčkom o njegovem življenju in delu

Gospod Ladislav Lenček, po toliko letih vplivnega delovanja med nami v Argentini ste prenesli torišče svojih dejavnosti v Evropo. To ste naredili na hitro in niste dali priložnosti za kake poslovilne slovesnosti. Bravcem „Duhovnega življenja“ bi pa radi vsaj zdaj dali sliko o vaši osebnosti in delu in prosimo, da nam o tem kar sami kaj poveste.

Prosimo vas najprej nekaj podatkov o svoji družini, prvi mladosti in poti k duhovskemu stanu.

Moj oče Ignacij v prvem zakonu ni imel otrok, zato se je po smrti žene petdesetleten še enkrat poročil z mojo tedaj še ne dvajset let staro mamo, s katero je imel sedem otrok, štiri fante in tri dekleta. Jaz sem

bil peti. Oče je bil doma iz Planine pri Rakeku, mama iz župnije Šmartno pri Litiji. Vsi smo se rodili v Ljubljani in tam študirali. V ljudsko šolo sem hodil na Vrtačo, potem obiskoval klasično gimnazijo. Po maturi sem se odločil za duhovniški poklic in vstopil v ljubljansko škofijsko bogoslovje, kjer sem pa ostal le dobro leto, kajti v začetku drugega letnika sem v želji, da bi šel na Kitajsko misijonarit, vstopil k lazaristom in šel v Misijonišče Groblje v noviciat. Nato sem nadaljeval štiri leta bogoslovja na teološki fakulteti, kamor smo lazaristovski bogoslovci hodili iz naše samostanske hiše na Taboru 12. Novo mašo sem zapel v cerkvi Srca Jezusovega v Ljubljani in mi je bil novomašni pridigar moj brat Nace. To je bilo na štefanovo leta 1938.

Kako se je usmerjalo vaše duhovniško poslanstvo pred vojno? Ali vas je zgodaj pritegnilo zanimanje za delo v misijonskem zaledju?

Za misijone sem se začel zanimati že kot otrok. Naš katehet in družinski prijatelj Ignacij Zaplotnik nas je pridobil, da smo se naročili na literaturo Klaverjeve misijonske družbe za afriške misijone. V gimnaziji pa sem se že naročil na leta 1923 prvič izšle „Katoliške misijone“. V bogoslovju sem takoj pristopil k misijon-

skemu krožku ljubljanskih bogoslovcev, ki ga je vodil tedaj semeniški duhovnik - petoletnik Alojzij Turk, kasneje beograjski nadškof. Ko je ta naslednje leto semenišče zapustil, je vodstvo bogoslovskega misijonskega krožka prepustil meni. Pri tem krožku sem si začel dopisovati s slovenskimi misijonarji, najprej z bengalskimi, kajti krožek je podpiral takajšnje katehiste. Nemalo je vplivala na moje zanimanje za misijone tudi osebnost voditelja slovenske misijonske akcije, prof. dr. Lamberta Ehrlicha, s katerim sem potem kot bogoslovec in kasneje kot duhovnik veliko sodeloval pri misijonskem delu. Po uboju tega misijonskega vzornika me je škof Rožman postavil za škofijskega voditelja Zveze kmečkih mladcev, ob stran banovinskega inšpektorja Ludvika Štancerja, ki je bil predsednik te veje Slovenske katoliške akcije. Z njim in s pokojnim prof. Ernestom Tomcem sem po Notranjskem in Dolenjskem v času italijanske zasedbe pohajal po župnijah na sestanke te Zveze. Le-ta je ustanovila v Ljubljani v Križankah šolo kmečke Katoliške akcije z internatom, v katerem je bilo okrog šestnajst fantov, ki so se pripravljali na delo v okviru kmečke Katoliške akcije. Šolo je vodil tedaj še begunski škofijski duhovnik Janez Kopač, ki je kasneje vstopil k lazaristom. Jaz sem imel dnevno kako uro predavanja, v ostalem so sodelovali drugi duhovniki in laiki. Kmalu potem so se začele po deželi ustanavljati tako imenovane vaške straže in je šlo velikoteh fantov iz šole vanje. Tedaj sem

zanje začel izdajati v Ljubljani razmnoženino „Junaki“, v katero so največ pisali poslanec Marko Kranjc, salezijanec Mihelčič, France Glavač, Janez Kopač, jaz in drugi. Za razširjanje te razmnoženine se je najbolj zavzel kasneje od komunistov umorjeni kaplan Pezdirc.

Pri „KM“ sem sodeloval že kot bogoslovec, posebno v času „Misijonskega kongresa“ v Grobljah pri Domžalah, ki so se ga udeležili med drugimi škof Jeglič in nadškof Ujčič, minister dr. Miha Krek in drugi odličniki. Kongres je bil leta 1937. Tedaj sem v „Katoliških misijonih“ objavil prvi obsežnejši seznam o življenju in delu vseh živečih misijonarjev Slovenije. Imel sem namreč pri KM na skrbi že kot bogoslovec dopisovanje z vsemi temi misijonarji in njih oskrbo z zaželenimi devotionalijami in drugimi stvarmi. Ko so nas lazariste iz Grobelj pregnali gestapovci in zasegli Misijonišče s cerkvijo, misijonsko tiskarno vred, smo se morali umakniti v Ljubljano, kjer sem v okviru Družbe prevzel izdajanje „Katoliških misijonov“ in „Misijonskih koledarjev“. Po smrti prof. Ehrlicha mi je škofija poverila vodstvo njegove škofijske Misijonske pisarne v Ljubljani. Ko je profesor še živel, sem z njim organiziral veličastne misijonske proslave, zlasti proslavo Barage, v ljubljanskem gledališču in druge v frančiškanski dvorani v Ljubljani.

Kot vodja Misijonske pisarne sem po Ljubljanski pokrajini organiziral takoimenovane župnijske misijonske odseke po župnijah, predvsem pa od

škofijstva priznalo Slovensko misijonsko dijaško zvezo z nad 350 člani in članicami, študenti, ki so v njej morali misijonstvo predvsem študirati. Pri tej organizaciji je bistveno sodeloval sedaj v Kanadi živeči lazarist Franc Sodja, pa tudi prav tam živeči Janez Kopač in pa frančiškan p. Marijan Valenčak.

Velika je bila vaša prizadevnost za misijonsko akcijo: zbujanje misijonske zavesti, povezovanje slovenskih misijonarjev, vzgajanje novih poklicev in skrb za materialno pomoč misijonom. Rad bi, da razgrnete vpogled v vaša prizadevanja in uspehe.

Ko sem se pred prihodom komunističnega režima v Slovenijo iz nje umaknil in prišel preko begunskih taborišč v Rim, sem tam organiziral slovensko lazaristovsko skupnost po naklonjenosti italijanskih sobratov v Collegio Leoniano. Iz Pariza sem dobil od generalnega vodstva družbe dekret za vicevizitatorja jugoslovanske province in kot tak povabil sobrata dr. Jakoba Kolariča, da se nam je pridružil in sprejel vodstvo slovenskega noviciata in bogoslovnice te skupnosti v Rimu. Tedaj so bili na podlagi izdanih „Litterae dimissoriae“ posvečeni v duhovnike štirje slovenski lazaristi-bogoslovci, od katerih sta dva medtem že umrla, dva pa še delujeta, eden v Argentini, drugi v Kanadi. Med člane družbe smo tedaj sprejeli tudi nekaj duhovnikov in bogoslovcev, med njimi Karla Wolbanga, in nekaj bratov. Iz Rima smo tudi poslali v misijone na Kitajsko več sobratov in enega v Zaire. Tedaj smo

v sporazumu z ameriškimi sobratom O'Shea, škofom cerkvene pokrajine v Kashingu, napravili dogovor in ustanovili napol samostojno misijonsko področje v njegovi škofiji, ki smo ga nazvali Slovenski Baragov kitajski misijon, katerega dekan je bil sobrat France Jereb, ki je v ta namen prispel iz severa na sredino dežele, skupaj z misijonarjem Dragom Pokornom in Jožefom Časlom; vsi ti trije misijonarji še danes delujejo na področju jugoslovanske province lazaristov v Beogradu, Skopju in v Torontu. Tam so razvili živahno delovanje tudi tja na novo došli Karel Wolbang, Janez Kopač in Andrej Prebil, tudi trije, ki še danes delujejo in živijo v Kanadi in v Čilu. Za te nove misijonarje nam je uspelo od kongregacije za širjenje vere pridobiti izvirni misijonski potni list s številkami od 1 do 10, katerih enega je prejel tudi dr. Janez Janež ter z njim in s kitajskim vizumom potoval v Argentino in od tam na Kitajsko, kjer je zdaj po desetletjih dela kot misijonski zdravnik-laik v Lotungu na Taiwanu umrl 11. oktobra 1990.

Že v Rimu sem izdajal kot razmnoženino „Begunske katoliške misijone“ in jih pošiljal v taborišča, hoteč z njimi ohranjati med begunci misijonsko misel. Ko je uspelo iz Rima odpraviti na varno v Španijo štiri novomašnike, ki so morali tam dokončati teološke študije, in več drugih sobratov, sem mogel tudi jaz načrtovati pot v Argentino. Ko sem bil namesto p. Prešerna od Socialnega odbora v Rimu določen za podpred-

sednika le-tega (ne da bi kdaj kaj pri njem sodeloval...), me je isti be. gunski slovenski Socialni odbor poslal kot spremljevalca kakih trinajst „sivih“ z ladjo Tucumán že nekaj dni pred božičem 1947 v Argentino. Ko je naslednje leto v maju dr. Janež odpotoval iz Buenos Airesa na Kitajsko, je mogel vzeti s seboj že v Argentini tiskane „Katoliške misijone“, ki sem jih potem redno izdajal do leta 1987, ko je izšla njih zadnja številka, spričo na novo ustanovljenega vseslovenskega misijonskega lista „Misijonska obzorja“, h katerega ustanovitvi sem sam pripomogel na obeh misijonskih simpozijih, v Rimu in čez pet let v Tinjah.

V Argentini sem bil pobudnik ustanovitve „Društva Slovencev“ in njega prvi blagajnik. Ko so begunci zlasti iz Avstrije hoteli za predsednika društva zelo upoštevanega in priljubljenega dr. Janeža, sem jaz, ki sem vedel za njegov skorajšnji odhod na Kitajsko, namesto njega predlagal Miloša Stareta in je pri tem ostalo. Dokler se ni društveno življenje med izseljenci razgibalo in razširilo, je med izseljenci misijonska akcija zavzemala pomemben del slovenskega življenja v Argentini. A je morala ob vedno večji dejavnosti posameznih nastajajočih slovenskih središč z domovi in pestrim društvenim življenjem temu primerno prilagoditi svojo dejavnost in jo postaviti na mesto, ki ji nujno gre v skupnosti. Tako je tudi v začetku živahno delujoča Slovenska misijonska zveza, ki je vezala slovenske misijonarje in vse delujoče misijonske centre v svetu,

počasi omejila svoje delovanje. Svoj vrhunec je ta misijonska akcija doživela pač ob pospeševanju Baragove beatifikacije, s čimer je nemalo pripomogla tudi k poživiljenju Baragove zadeve v samih Združenih državah.

Ves čas sem se dopisoval z vsemi slovenskimi misijonarji, ki so se vedno bolj po vojni javljali Slovincem, kjer smo pač bili, pa tudi s slovenskimi misijonskimi središči v zamejstvu in izseljenstvu po svetu. Z njih pomočjo smo pri „KM“ uvedli tako imenovani sklad za vse slovenske misijonarje, ki je po geslu, naj noben slovenski misijonar ne ostane spregledan in pozabljen, pošiljal vsem misijonarjem vsaj malo denarne pomoči vsako leto. V Argentini sem v ta namen vpeljal vsakoletno misijonsko tombolo, ki je privabila k darovanju za slovenske misijonarje v začetku tudi do 2.000 rojakov, dokler niso začeli tudi drugod med izseljenci s takimi tombolami posnemati „misijonarjev“ in se je zanimanje za misijonske tombole bolj in bolj umikalo tombolam v korist krajevnih potreb skupnosti.

Ob prerani smrti mojega brata dr. Ignacija, ki mi je zapustil nekaj sredstev, sem se odločil, da s tem izpolnim svoj davni sen, obiskati vse slovenske misijonarje po svetu, kar se mi je v skoraj polni meri posrečilo, ne brez težav, na štirih potovanjih v misijonske dežele. Vse to obiskovanje sem popisal, s slikami opremljeno, v več letnikih „KM“, s filmi o obiskovanjih pa sem šel tudi po slovenskem misijonskem zaledju

po Evropi in obeh Amerikah. Tako sem tudi obiskal različna slovenska misijonska središča.

In vaše delo v misijonski družbi lazaristov? V vašem oporišču v Slovenski vasi v Lanusu ste nosili večkrat odgovornost v družbi, ves čas pa ste odločilno sodelovali pri krajevnem dušnem pastirstvu v slovenskem verskem in zunanjem farnem življenju. Vaš vpliv je segal tam tudi na dobrodelno in izobraževalno področje. Presim, povejte nam kaj o tem delu.

Ko sem kot prvi slovenski lazarist prišel v Argentino, sem potem organiziral tudi prihod še drugih mojih sobratov v deželo. Ves čas pa smo imeli slovenski lazaristi pred očmi ideal, da bi se nas naselilo čim več skupaj in da bi tudi skupaj delovali, posebno med rojaki. To smo končno dosegli, ko je prišel v Argentino za vizitatorja španski sobrat Samuel Carballo, ki je pokazal razumevanje za to našo željo in nam je odobril načrt, da se vsaj nekateri naselimo v Slovenski vasi v Lanusu, kar se je ob razumevanju tudi mons. Janeza Hladnika res zgodilo. V letu 1986 smo skupaj z vaščani obhajali 30-letnico naselitve med njimi in so tako sobrata Petka kot mene imenovali za častna vaščana Slovenske vasi. Želja po slovenskem značaju našega bivanja in delovanja v Argentini se je dopolnila, ko je Misijonska družba sv. Vincencija Pavelskega (lazaristi) določila, da naša postojanka v Lanusu pripada jugoslovanski provinci družbe, ne več argentinski (dasi smo

vsi v Argentini delujoči že prej ostajali člani jugoslovanske province).

Pred to odločitvijo nas je v Slovenski vasi osebno obiskal sam general naše družbe Richardson. Naša postojanka v Lanusu je torej v pogledu na argentinsko provinco nekako ekstrateritorialna. Pod okriljem jugoslovanske province se je moglo njeno delo na široko razmahniti. Poleg našega bivališča, Baragovega misijonišča, smo s pomočjo vaščanov že v začetku zgradili cerkev Marije Kraljice kot vidno središče istoimenske fare v škofiji Lomas de Zamora, ob njej smo organizirali farno šolo (z otroškim vrtcem, osnovno in srednjo šolo), Misijonski zavod za vzgojo družbenega naraščaja, Dom sv. Vincencija za onemogle rojake, tiskarno „Editorial Baraga“, veliko telovadnico in končno plavalni bazen z ogrevano vodo. Poleg rednega argentinskega dušnega pastirstva obstoji že ves čas slovensko dušno pastirstvo, oboje s potrebnimi pastoralnimi ustanovami. Ko sta bila (poleg drugih) posvečena v Ljubljani, kamor smo pošiljali na študij in slovensko formacijo vse naše duhovniške kandidate, spet dva gojenca Misijonskega zavoda, je naša lazaristovska skupnost, pogodbeno s škofijo v Rio Negro, prevzela v vodstvo eno od župnij v Bariločah, kjer se dva sobrata posvečata dušnemu pastirstvu tudi v tamkajšnji slovenski skupnosti; zgradila sta pa tudi že novo cerkev Marije s čudodelno svetinjo na farnem področju, ki pa je last krajevne škofije. Od sobratov je eden (Janez Petek) že ves čas odbornik slovenskih

društev v Slovenski vasi in je s svojimi intervencijami pri oblasteh dosegel vsestranski urbanistični napredek naselja. Baragovo misijonišče je v vasi pospeševalo slovensko ljudsko šolo in srednješolski tečaj, pa vse drugo društveno kulturno življenje. V Domu sv. Vincencija ima pod vod-

stvom slovenskih Marijinih sester za točišče petinštirideset večinoma slovenskih onemoglih, kar smatra Baragovo misijonišče kot odlično vinnenijsko delovanje.

(Konec prihodnjič)

Vprašanja je stavil

Božidar Fink

V ZAČETKU NOVEGA LETA

Med ločjem in peskom in peskom in ločjem
se Ara preriva do vhoda v morjé.
Kjer noč solzé položi jutru v naročje,
se svetijo šivi neba in zemljé.

Kljub Novemu letu je reka nemirna.
Na bregu sameva že star koledar
in Ara ga bere spoštljivo-obzirna:
v številkah se skriva preteklosti čar.

Potem se, bolj modra, z ovinki napoti,
ker drevja že dolgo na bregu ni več.
Le stavbe in stavbe v negibni trdoti
in polna gorečih električnih sveč.

Čez dan ji je sonce za spremstvo v daljavo,
čez noč so ji zvezde in lunin sijaj.
Ko dež in oblaki zastrejo naravo,
se sivo smehlja, a ne hodi nazaj.

Ker Ara ne ume slovensko ničesar,
od vrabčkov ne loči japonskih glasov,
prevajam ledenemu vetru v ušesa:
„Daj, vprašaj jo, kdaj bo dospela domov?“

Ara je 144 km dolga reka, ki izvira v Osrednji Japonski in teče skoz nekatere predele Tokia, da se izlije v Tokijski zaliv Tihega oceana. Ob njenih tokijskih bregovih se vrstijo skladišča in visoke stavbe s pisarnami. — Novo leto je menda največji japonski praznik.

Vladimir Kos

Spomini na težke dni

DNEVI NA TEHARJAH

31. maj

Pred vrati taborišča smo se ustavili. Prišel je partizan in preštel prvih sto domobrancev. V tem številu je bila tudi vsa naša skupina, ki se je skupaj držala že odkar so nas Angleži pri Pliberku naložili na avtomobil. Partizan je enega od nas določil, naj zapiše imena vseh na listek in mu ga potem izroči. Še prej pa so nas peljali v taborišče. Postavili so nas na vogal dvorišča med dvema barakama (prostor II. ob južnem koncu barake III.).

Marjan Tršar, Teharje, 1945

Za nami so potem prihajale kar naprej na isti prostor skupine domobrancev. Z vsako skupino se je ponovilo isto. Prišel je politkomisar taborišča Pavej Koritnik (?) in povedal, da moramo prav vse, kar imamo, oddati. Predvsem velja to za denar, opremo in hrano, ure, zlatnino, prstane, verižice, rožne vence, žepne nože, naliвна peresa, robce, žlice. Ohraniti smemo le spodnje hlače, srajco, bluzo, gornje hlače in čevlje. V teku smo morali na drugi konec istega prostora in vse to tam pustiti. Nato so prišli partizanski stražarji, sami šestnajst do osemnajstletni pokovci, s krožniki v rokah. Pri vsakem so se ustavili. Oddati si moral prstan — zlasti poročni — uro in verižice. Za njim je prišel drugi, prav tako s krožnikom. Njemu smo morali oddati denar. Tako smo v četrte ure bili popolnoma brez vsega, ideal uboštva. Žalostni in obupani smo se posedli po razsušeni jlovnati zemlji. Pogovarjali smo se, kaj mislijo z nami storiti. Uvideli smo, da je pogovor brez pomena. Partizani nam o tem niso črhnil niti besedice, ne zdaj, ne ves čas pozneje do časa, ko sem ušel. Molčali so ko grob. Očitno jim je bilo posebej prepovedano o tem z nami govoriti. Tudi če smo katerega stražarja kaj vprašali, je skomignil z rameni in rekel, da ne ve.

Kurat Jaka Mavec se je kmalu znašel. Sedel je na tla zraven jarka in začel spovedovati. Spovedanec je sedel zraven in kot med običajnim pogovorom opravil spoved. Nekaj fantov se je postavilo okoli njega, da partizani ne bi opazili, kaj se dogaja.

(Manjka ena stran rokopisa.)

Poleg teh so bili v barakah VIII. in X. zaprti tudi civilisti, ki so bili že pred nami tukaj. Baje so bili to kočevski Nemci, ki so jih partizani sem spravili iz Krškega in okolice. Bili so moški in ženske, otroci, otročički, matere, starke, možje in fantje. Tudi z njimi so partizani neprimerno lepše ravnali kot z nami.

Proti večeru so vse, kar nas še ni bilo zaslišanih — bila nas je večina — namestili v barako III. Posedli in plegli smo po tleh. Še kar naprej smo ugibali, kaj nameravajo partizani z nami. Večina je bila mnenja, da nas bodo razposlali po domačih občinah in nas bodo tam sodila ljudska sodišča, sestavljena iz domačih terencev. Kako smo se motili! Taka sodišča niso sodila niti enega domobranca iz Teharij.

V barako so nas prišli proti večeru vsaj trikrat, če ne večkrat nadlegovat in pregledovat razni partizani v uniformah in civilu. Hodili so mirno in dostojanstveno od enega do drugega, opazovali in tu in tam koga vprašali, od kod je doma. Tako opazovanje je bilo zelo mučno, jaz sem navadno odložil očala, kapo sem obrnil narobe, zgornjo ustnico pomaknil na

spodnjo, lase razkuštrali ter čakal, kdaj me izvoli gospoda pogledati. Pa sem že bil videti preveč neumen, da me še pogledati niso hoteli.

Večkrat so prišli tudi posamezni partizani in spraševali, če je kdo od tam in tam doma. Nihče se ni javil. Kmalu potem je privihral v sobo nadut mlad partizan, štajerc. Med preklinjanjem nas je nahrulil in ukazal, da mora biti soba v petih minutah pometena. S čevlji smo namreč prinesli precej rumenega ilovnatnega prahu. Rekel je, da če drugače ne gre, naj iztegnemo jezike iz gobcev in pometemo. Začeli smo pometati. Pa ni nič pomagalo. V sobi nas je bilo toliko, da še za ležanje vseh ni bilo prostora. Kako naj v takih razmerah pometas? Trudili smo se in mučili, da smo vsaj nekoliko prahu spravili iz sobe.

Spali smo to noč še kar dobro, seveda na tleh, brez odej in v obleki. Noč je bila mirna. Nekajkrat sem se prebudil in takrat me je malo zaskrbelo, če bi dobili v sobi, v špranji pri zidu, škofovo pismo beguncem. To pismo mi je še v vagonu izročil poročnik Kranjc. Jaz sem ga prinesel na Teharje in ga skril v špranjo. To pismo je v Celovcu napisal škof Rožman za begunce. Bodri jih, naj vdano prenašajo težave in trpljenje novega življenja.

1. junij

Ker me prejšnjega dne še niso zaslišali, sem prišel danes na vrsto. Prišel je stražar in nas po-

klical. Bilo nas je precej znanih skupaj: poročnik Jože Kranjc in brat Janez, nadporočnik Janez Kralj, poročnik Stane Tomažič - „Sulc“, kurat Polda, poročnik Andrej Mehle, njegov brat in moj sošolec Tine, poročnik Ivan Korošec in njegov brat Niko, poročnik Pavlič in še nekaj drugih. Odvlekel nas je pred okna. Vsi smo seveda dali napačne odgovore. Me ne je zasliševala mlada partizanka. Povedal sem ji, da mi je ime Janez Hafner, oče Ivan, mati Marija Jurjevič, rojen 19. maja 1926 v Radovljici, oče je pokojni in je bil uradnik na pošti v Radovljici, umrl da je leta 1940, mater da so Nemci izgnali v Srbijo in da je tam umrla. Študiral da sem v Ljubljani v Marijanišču, prišla je mobilizacija in so me na stadionu, kjer so bili vsi mobilizirani, vtaknili k domobrancem. To da je bilo oktobra 1944. Bil sem v 43. četi na Šentjoštu za telefonista, v borbah sem pa bil le ob umiku na Koroško.

Ko sem povedal vse, me je takoj vprašala, ali so neki Hafnerji partizani moji sorodniki. Rekel sem, da ne. (Vprašanje je bilo verjetno nastavljeno: če bi rekel da, bi me še naprej spraševala, jaz pa ne bi vedel nič povedati. Tako bi me ujela.)

Določili so me kot vse druge v skupino C. Vrnili smo se v isto barako. Zasliševanja so se nadaljevala. Ves dan so na Teharje prihajali domobranci. Bili so iz III. in IV. polka, proti večeru pa so prišli še iz I. polka. Kljub te-

mu da sta III. in IV. polk šla en dan oziroma dva pred nami na pot, so na Teharje prišli za nami. Šli so namreč prek Slovenj Gradca in tam dva dni počivali v nekem gradu. Z začudenjem, obupom in žalostjo so nas gledali in pripovedovali, kaj so z njimi partizani počenjali. Partizani so jih dali na prostor IV.

Ko sem zvedel, da prihajajo domobranci III. polka, sem šel iz barake in iskal, kje bi dobil Karla in Pavla Bastiča. Res zagledam kmalu prve Horjulce na prostoru IV. Povedo mi čez ograjo, da sta Pavel in Karel na zaslišanju in da bosta vsak čas tu. Nekaj časa sem se s fanti pogovarjal o nesreči, ki nas je zadela, in jih tolažil, kar zagledam Pavla. Bil je ves spremenjen. Sence žalosti ali trpljenja si bilo opaziti na njem. Kot da se ne bi prav nič zgodilo, mi je pripovedoval, kako se je Lojz sam javil partizanom in junaško povedal, kdo je. Obraz mu je kar žarel. Prav nič ni kazal trpljenja, ki ga je zadelo. Odgovarjal je na vprašanja fantov domobrancev 43. čete in jih tolažil. Sedaj v ujetništvu jih je vodil on, namesto brata Lojzeta. Mogoče je zahtevalo to vodstvo fantov, tolaženje, dviganje iz obupanosti še več poguma in svetosti. Za to tvoje delo, Pavle, te je Bog v nebesih posebej odlikoval. Prosi pri Njem zame, ko sem komaj začel hoditi po tvojih stopinjah.

Dopoldne ali popoldne — ne spominjam se več natančno — se je pripeljalo v taborišče več li-

muzin. Ustavile so se pred poveljstvom. Izstopili so sami visoki oficirji in nekaj civilistov. Stane Tomažič ali kdo mi je pravil, da je bil eden izmed njih dr. Vavpetič, predsednik „Komisije za ugotavljanje zločinov okupatorja in njegovih pomagačev“. Rekel mi je, da ga je sam prepoznal.

Proti večeru je življenje v taborišču postalo neznosno. Dobili nismo še nobene hrane. Domobranci je bilo že toliko v barakah I in III ter v prostorih II in IV, da že skoraj ni bilo prostora, kamor bi sedel. Sobe so bile polne do zadnjega kotička: na pogradih, na mizah, pešeh, na omarah in v njih, prav povsod so bili domobranci. Bili smo natrpani kot vžigalice v škatlici.

Pavel in Karel ter vsi iz 43. čete so bili tisto noč na prostoru IV, jaz pa sem bil v baraki III. Ponoči so nenadoma prihrumeli tovorni avtomobili. Z žarometi so svetili po taborišču in se ustavili. Takoj je pritekel poveljnik taborišča, poročnik Andrej Škulj (?), spravil vse domobranci pokonci in povedal, naj se vsak, kogar bo poklical, oglasi in gre na prostor VII. (Takrat ta prostor še ni bil obdan z ograjo in tudi drugi prostori ne. Z ograjo so bile obdane le barake.)

Začelo se je klicanje imen. Fantje so odgovarjali „tu“ in hiteli na prostor VII. Tam so jih že čakali do zob oboroženi partizani. Ko je bilo že nekaj sto fantov na oni strani, so jih naložili na avto-

mobile. Zasvetili so žarometi, motorji zabrnili in prva skupina mučencev se je odpeljala v smrt. Fantje so odhajali na avtomobile nič hudega sluteč. Vsi so govorili: „Da grem le enkrat iz tega taborišča, pa bo dobro.“ Ko bi režeji tedaj vedeli, kam jih peljejo! Jame pri Hrastniku in Trbovljah bi vedele povedati o strahotnem razočaranju in svetniškem molku tisočernih domobrancev, ki so v vrstah drug za drugim s strelom v tilnik padali vanje!

Med klicanjem sem študiral in študiral, po kakšnem merilu kličejo in odpeljujejo, pa nisem mogel dognati. Precej fantov sem poznal, ki so jih prvo noč odpeljali. Bili so najrazličnejših let z različnih koncev Slovenije. Služili pri najrazličnejših četah. Nekateri sploh še niso bili v boju. Spoznal sem, da je vse to početje brez načrta. Fante so pošiljali v smrt kar po spiskih, ki so jih po vrsti naredili.

Deset minut po tistem, ko so avtomobili odpeljali, se je v daljavi zaslišal rafal brzostrelke. Takoj se udrl plaz streljanja in pokanja. Ponehal je šele čez četrte ure. Drugo jutro je partizanski stražar pravil, da so nekateri skušali iz avtomobilov uiti. Na rokah niso bili nič zvezani, in nekaterim se je beg posrečil. Govori se o številu 35. Partizan je pristavil, da bodo odslej naprej vse fante za kazen zvezali na rokah po dva skupaj. To so tudi storili. Tako mi je pripovedoval že na svobodi

Alojzij Opeka, ki je bil s Teharij poslan 5. junija ponoči in se je rešil tik pred smrtjo.

Ponoči sem zelo slabo spal. Sključen sem bil pod mizo, na mojih nogah je imel drugi svoje, moji boki pa so služili tretjemu za vzglavje.

2. junij

Kar sem bil tukaj, se sploh še nisem umil. Od rumenega ilovnatega prahu smo bili vsi umazani. Če si umazan, pa še veliko teže prenašaš trpljenje in nesreče.

Zdi se mi, da so ta dan prišli zadnji domobranci v taborišče. Bili so iz I. polka.

Zasliševanja so se nadaljevala ves dan.

Hrane nismo dobili nobene. Na fantih sem opazil znake slabosti: hodili so mlahavo, govorjenje jim je povzročalo težave, če so sedeli, so se komaj dvignili. Saj ni čudno! Hrane nismo dobili že dva dni in pol nobene, privoščili nam niso niti žlice vode, kljub temu, da je sonce pripekalo kot ob pasjih dnevih. Jeziki so se nam kar lepili v ustih.

Vendar mi je ta dan v veselem spominu. Našel sem Poldeta. Prišla sta še Pavel in Karel. Bili smo namreč že vsi štirje zaslišani in zato v baraki II. Šli smo v senco pred barako in Pavel nam je začel razlagati o mučeništvu in nebesih. Podrobnejše vsebine pogovorov se ne spominjam, vem le to, kako navdušeno je razlagal,

kako željno smo ga mi poslušali in v kakšno uteho nam je bilo. Govoril je tudi o namenu človeškega življenja in da so prav gotovo sedaj prišli trenutki, ko se bomo čez nekaj dni ali ur že združili z Bogom. Pavel je bil v nasprotju z večino domobrancev mnenja, da vozijo nočni avtomobili fante v smrt. Njegove besede so bile za nas vse, pa tudi za domobrance, ki so se nabrali okoli nas in željno poslušali, novo razodetje. Zase vem, da mi je prav on dal ključ do spoznanja, s katerim sem pozneje vse težave in trpljenje premagoval z lahkoto, ker sem vedno mislil na Boga.

Polde je nesrečo prav tako junaško prenašal. Z žalostjo mi je pripovedoval, da je moral oddati poročni prstan. Z veliko skrbjo in nežnostjo je govoril o „Marinki“, kot jo je imenoval. Zdi se mi, da se je Polde v tem trpljenju duhovno zelo dvignil.

Barake so bile natrpane kot še nikoli prej. Zato sploh spati nismo mogli. Pa še en vzrok je bil, zakaj nismo spali. Okoli barak je namreč neznosno smrdelo. Partizani nas niso pustili na stranišča in tako smo veliko in malo potrebo opravljali kar v jarke okoli barak. Poleg vsega je bilo to zelo nehygienično in vir bolezni.

Ponoči so nas dvakrat budili in dvakrat klicali. Okoli enajstih in ob dveh. Obakrat je šlo po nekaj sto fantov v smrt. Polde, Pavel, Karel in jaz smo še ostali.

Janez Zdešar

Spomini na leto 1945

Čudno leto 1945, leto sprememb, veselih in še bolj žalostnih. Sedaj mi kar silijo iz ostarelih možganov spomini na leto 1945, le da je sedaj polno velikih sprememb, žalostnih in še bolj veselih. Ne bom opisoval grozot, o teh naj pišejo drugi. Starim naj bodo v spomin, mladim pa v pouk. Brati seveda nihče ni dolžan.

Začnem z Ljubeljcem, ki je bil vso zgodovino pomemben prelaz, zlasti pa še usoden maja 1945. V letih 1936 do 1941 sem bil kaplan v Trziču, župnik je bil Anton Vovk, poznejši ljubljanski nadškof. Meja župnije je segala do Ljubelja. Večkrat sem šel maševati k podružnici Sv. Ane, ki je prav blizu sedanjega vhoda v predor. Poučeval sem verouk v šoli pri Sv. Ani, ki so jo kot pri vseh drugih svetih imenih preimenovali tudi v Podljubelj. Po šoli sem se hodil smučati na Zelenico poleg Ljubelja ali sankat na Ljubeljsko cesto, poleti pa sem zdrvel na planine in karavanške vrhove med črede gamsov. Bilo jih je zelo veliko. Že kot dijak in bogoslovec sem Ljubelj prehodil peš, pozneje pa prevozil z avtom. Tako sva si postala dobra znanca.

Ljubelj je že od rimskih časov služil vladarjem, vojakom, trgovcem, romarjem in drugim kot prehod čez to naravno gorsko ograjo. Ker je bila pot ozka, strma in nevarna, dosegla višino 1366 m, so

nenihi v srednjem veku napravili gostišča za potnike. Gotovo je tudi sv. Ema večkrat potovala čez Ljubelj, ker je imela posestva v Sloveniji, poromala k Sv. Ani nad Podgorjami v Rožu. Kot dobrotnica revežev in popotnikov je verjetno tudi ona dala napraviti gostišče ob Ljubeljski cesti. Morda je prav to vzrok, da so v prenovljeni cerkvi Sv. Ane napravili barvno sliko sv. Eme v oknu.

Ker je bila Hitlerjeva Nemčija prepričana o zmagi in da osvoji vse ozemlje do Trsta, jo je nujno privedlo do tega, da zgradi ljubeljski predor. Delali so ga predvsem vojni ujetniki, zaradi nečloveškega trpljenja jih je mnogo umrlo. Žrtvam so postavili malo za predorom na južni strani lep spomenik.

Ob koncu vojne je bil predor le surovo narejen, manjkala je luč, iz skal je kapala voda in zato je bila pot zelo blatna, toda hvala Bogu, da je vsaj to bilo, kajti maja leta 1945 so se ob njem zgrnili desettisoči: nemški vojaki, s težkimi avti, slovenski begunci, največ kmetje s svojimi vozovi, domobranci, četniki in vse vrste civilistov oziroma vsi, ki niso hoteli rdečega raja. Vsak je nosil s seboj najnujnejše. Kaj vse so tulkaj ljudje doživeli, se ne da opisati.

Med temi tisoči sem bil tudi jaz, ki sem prišel iz Ljubljane

preko ljubljenega Tržiča semkaj s kolesom in vsem tedanjim premoženjem v nahrbtniku in aktovki.

Predor pa je kot pošast požiral in požiral ljudi in jih na oni strani bruhal iz sebe. Tedaj sem zadihalo sveži zrak, zadihalo je upanje v varnost in svobodo, bil sem na Koroškem. Pozdravljena, Koroška, boš ti zdaj moja druga domovina?

Počasi smo lezli na avstrijski strani v dolino. Utrujeni smo prišli zvečer v Podljubelj. Kje naj prenočimo? S štirimi sobrati duhovniki smo prosili nekega kmeta, ali smemo prenočiti na senu. Dovolil je. Na skednju je bilo več beguncev. Toda kdo bo spal ob neprestanem pokanju strojnic in pušk in trušču motornih vozil. Bi-

li so še boji, v katerih je tudi padel moj bratranec bogoslovec.

Zjutraj smo srečno prišli čez Dravo. Dve uri pozneje so most že zaprli, zato so drugi skušali priti dalje po rožanski cesti. Na drugi strani so bili ob poteh veliki kupi orožja. Ko smo šli mimo Vetrinja, smo tam že videli mnogo beguncev na Vetrinjskem polju. Naš cilj je bil Celovec. Čigav je bil tedaj Celovec, nemški ali angleški ali partizanski, nam ni bilo jasno, ker smo videli vse polno partizanskih razglasov po hišah. Celovec je bil po toliko bombardiranjih silno razrušen. Ko sem ga ogledoval, sem prišel do deželne vlade in bil priča, kako so mestne oblasti predajale oblast angleški armadi. Tak je bil torej konec tisočletnega rajha, ko je nemški napuh doživel tako sramotno ponižanje.

Zaradi toliko razrušenih hiš si nisem upal obiskati daljnih sorodnikov, če bi jih tedaj sploh našel, zato sem šel kar hitro s kolesom naprej proti Št. Vidu ob Glini. Ko sem se peljal mimo Vojvodskega prestola, je bila tam že častna straža. Pomislil sem na slavno zgodovino, ko so v slovenskem jeziku slovesno ustoličevali koroške vojvode, kar je bilo znak volje ljudstva - demokracije, in pomislil sem, kakšna demokracija se poraja pri nas. Pomembno in dokazano je, da je ameriški predsednik Jefferson uporabljal prav ta običaj, ko je sestavljal ameriško ustavo.

Doma sem iz Šentvida in prihajam v Št. Vid. Zopet se spomnim na povest Pevček koroške pisateljice Dolores Vieser, ki jo začenja takole: „Glej, očka, Št. Vid!“ Očka pa odgovori sinčku pevčku: „Iz Št. Vida nič prida.“ Ali velja to tudi zame?

Zvečer se oglasim v župnišču, kjer je bil kaplan iz župnije Žihpolje pregnani dekan Kristo Košir. Nadvse je bil presenečen tega obiska. Popolnoma nič ni poznal razmer med vojno in sedaj in kar ni mogel verjeti, kaj se dogaja v Sloveniji. Za spanje je bilo malo časa, ker je pogovor tekel dolgo v noč. Gospoda dekana Koširja sem že poznal kot narodnega in kulturnega delavca, saj je bil nekaj let tudi predsednik Krščanske kulturne zveze.

V tonek zjutraj se odpeljem naprej do Pöcksteina, kjer je bil dušni pastir g. Jožko Picej. Tudi ta je bil kakor drugi slovenski duhovniki po škofijskem dekretu pregnan iz župnije Šmihel v nemško faro. Poznal sem ga dobro, ker sem bil že na njegovi novi maši in tudi pri poroki v Škocijanu, kjer je poročal sorodnico Jogrovo Anico z mojim sošolcem Čeferinom. Ko me je zagledal, je zastirmel vame, kot bi ga udarila strela, in brez pozdrava mi je rekel: „No, odkod si se pa ti vzel?“ Bil je še bolj zaprt od sveta kot gospod Košir in tudi silno presenečen nad mojimi novicami. Gospodinjila mu je blaga Roza iz Šentjakoba. Čez tri leta me je

dragi prijatelj Picej sam prosil, da sem mu prišel v Šmihel pomagat.

Ni imel dosti časa za pomenek, zato sem šel še naprej po Krški dolini. Potem sem jo zavil na levo v hrib, da sem težko vlačil kolo, toda volja je kljub utrujenosti zmagala, da sem prišel v Zammelsberg. Tam je bil župni upravitelj tretji pregnani duhovnik g. Tevžej Nagele. Njega sem spoznal že leta 1929, ko je bil kaplan v Pliberku in imel brado. Tudi pozneje sva se srečevala. Župnišče je imel prav nabasano, kajti sprejel je vso družino dr. Zwittra in še Prušnikovo družino, tako da je bilo v župnišču sedem otrok.

Tudi Vinka sem spoznal že kot dijak in ob njegovem poročnem potovanju v Ljubljano sem spoznal tudi ženo Terezijo in tam smo se ob njiju zbrali mnogi koroški prijatelji. Vinka tisti dan ni bilo tam, ker je moral zaradi novih političnih razmer v Celovec. Njegovo stanovanje je bilo porušeno. Zame je bil ta obisk pri teh pregnancih v Zammelsbergu pravo doživetje. Kako bi si tedaj mislil, da bom pozneje kot šentjakobski kaplan pet let tako prisrčno povezan s Zwittrovo družino.

Tako sem že drugi dan po prihodu obiskal tri znane koroške duhovnike in pokazal, da nisem ne pravi begunec, še manj tujec, ampak da je v meni nekaj koroškega srca. Verjetno tudi nekaj koroške krvi, ker je moj učeni sošolnik na Dunaju ugotovil, da iz-

haja očetov rod iz Koroške in bil tudi v sorodstvu z Rožmanovim rodom.

Nisem si upal izreči, da bi tam še prespal, zato sem se moral hitro posloviti, da pridem do prenočišča. Šotora nimam kakor skavti ali turisti, da bi pod njim kjerkoli prenočeval. Peljal sem se nazaj proti Št. Vidu in po Glinski dolini v Zweikirchen. Tam je namreč živeła sošolka moje sestre, ki sta bili skupaj v šoli pri sestrah pri Gospe Sveti. Tja je hodilo pred vojno več deklet zaradi gospodinjstva in nemškega jezika. Kmetija Moosbauer je bila silno velika s polji, travniki in gozdovi, da je bilo v hlevu 60 glav živine. Tukaj

gotovo ne bom lačen. Sošolka in vsa družina me je zelo prijazno sprejela, mati je bila zelo dobra in plemenita, vsa družina pa ver- na, kar je v tistih krajih in pri takih bogataših prava redkost. Tukaj bom imel vsaj za nekaj časa prenočišče, hrano in prijaznost. Ker je bila kmetija velika, je dobila od države za pomoč tri ruske vojne ujetnike. Ob zlomu Nemčije so bili seveda presrečni, niso hoteli več delati in le čakali na odhod v domovino. V službi je bil tudi neki mizar Janez, doma na Gorenjskem. Zelo je bil vesel, da se je vsaj z nekom mogel slovensko pogovarjati.

Vinko Zaletel

ALI TUDI VI ČUTITE TAKO?

List se za listom od veje loči
s komaj slišnim vzdihom
in pada in pada
in pade,
še zmeraj se svetlikajoč.

Z nami ljudmi je jeseni
drugače.

Svod komponira modrino k sti-
ki morjé obali jih |hom,
v skalnat spomin
recitira.
In nekaj besed je iz trav.

Z nami ljudmi je jeseni
drugače.

Pajek zaspi
v razpoklini bambusa,

in veverica zadela vse luknjice
v shrambi.

Le jata selivk še kriči

v nas in odmeva
otožno domače.

SVEČANOV UP

(V japonskem tanka-slogu s 5,
7, 5, 7 in 7 zlogi v vrstici.)

Morda bom postal
nekoč zares otočan:
pod krili zraka
ob morju mraka iščem
prve češplje cvet dehteč.

Češplje vzcvetijo že v začetku fe-
bruarja; največ jih je bele zvrsti.

Vladimir Kos

V družini

KAKO NASTAJAJO DVOJČKI?

Sprašuješ nekaj zelo zanimivega. Gotovo že veš, da se dvojčka ne rodita pogosto. Na sto rojstev samo enkrat. To pa se zgodi tako:

Pri oploditvi se lahko zgodi, da dve različni semenčici oplodita dve različni jajčni celici. Obe semenčici prodreta v jajčno celico (vsaka v svojo) in iz vsake zraste dojenček. V maternici torej nastaneta dva otroka drug poleg drugega. Ker sta zrasla iz dveh jajčnih celic, ju imenujemo dvojjajčna dvojčka. Lahko sta različnega spola, torej deček in deklica, in si tudi sicer nista bolj podobna kot ostali bratje in sestre. Lahko bi rekli: sta brat in sestra, ki sta po naključju hkrati zrasla v maternem trebuhu. Od drugih bratov in sester se razlikujeta le po tem, da sta enako stara. V maternici pa je nekoliko tesno za oba, zato se dvojčki včasih bolj zgodaj rodijo in so malo manjši in šibkejši od drugih dojenčkov.

KAJ SO ENOJAJČNI DVOJČKI?

Še redkeje se zgodi, da nastaneta dva otroka iz enega jajčeca in ene semenčice. Zato jim pra-

vimo enojajčna dvojčka. To sta pravzaprav „prava“ dvojčka. Veš že, da se oplojeno jajčece deli, najprej na dva, nato na štiri dele, na osem in tako dalje. Včasih pa se obe polovici jajčeca vedeta, kakor da je vsako „jajčece zase“; „pozabita“, da pravzaprav spadata skupaj. Tako se ne razvije en otrok, marveč zrasteta dva otroka. To je zelo skrivnostno dogajanje.

Enojajčna dvojčka sta vedno istega spola, torej dve deklici ali dva dečka. Nista tako različna kot brat in sestra, marveč sta si tako podobna, da ju zlahka zamenjamo. Pogosto ju po neznatnih razlikah lahko razlikujejo le starši. Tuji ljudje, tudi učitelji v šoli, ju pogosto zamenjujejo, zaradi česar prihaja do smešnih prizorov. Že kot otroka sta zelo povezana, običajno tudi kot odrasla. Za mater gotovo ni lahko imeti dvojčkov. Že med nosečnostjo nosi „dvojno breme“. Z dojenčkom ima več dela, pa tudi več veselja.

JE VSE V REDU?

Tako mnoge matere zaskrbljeno sprašujejo babico takoj po porodu. Rade bi vedele, če ima njihov otrok vse prstke in podobno. Že

med nosečnostjo včasih starši rečejo: „Vseeno, če bo deček ali deklica, da bi le bil zdrav.“ V večini primerov lahko reče babica „da“. Toda to ne potoži staršev, katerih otrok se je rodil s kako nepravilnostjo.

Če pomislimo, kako zapleten je otrokov razvoj, da se iz neznanega jajčeca razvije človek z rokami, nogami, ušesi, očmi in srcem, je pravzaprav čudež, da je v večini primerov vse v redu. Le v izjemnih primerih pride do izmalichenja. Danes veliko govorijo o zdravih in zastrupljenem okolju, kar naj bi povzročalo okvare. Lahko pa so tudi dedno pogojene. Če je mati v prejšnjih časih med nosečnostjo prebolela rdečke, je to imelo hude posledice za otroka. Danes se proti tej bolezni lahko cepimo. Pomembno je, da mati od začetka nosečnosti redno obiskuje zdravnika in ne uživa zdravil brez njegovega priporočila. V tem času naj ne bi kadila. Zares hvala Bogu, da se večina otrok rodi zdravih.

● Opozorilo za starše:

Zdi se mi pomembno, da se z otroki pogovarjamo o normalnem in smo v pogovorih o različnih izmalichenjih telesnega ploda nekoliko zadržani. Ni se nam treba spuščati v podrobnosti. Otroci naj zvedo, da le redkokdaj pride do zunanjih motenj, ker je otrok v materinem telesu dobro zavarovan pred poškodbami.

Otroci naj bi tudi vedeli, da

je treba skrbeti in zavarovati še nerojeno življenje in da moramo storiti vse, da ne bi prizadeli normalnega razvoja. Otroci, ki se rodijo tako ali drugače iznakaženi, so sicer prizadeti, so pa ljudje kot vsi drugi, pogosto celo zelo nadarjeni. Odvisni so sicer od tuje pomoči, lahko pa tudi oni pomagajo drugim.

KAJ JE SPONTAN SPLAV?

Otrok, ki se rodi v prvih šestih mesecih nosečnosti, je še premajhen in preslaboten, da bi lahko živel zunaj materinega telesa. Umre že med porodom ali kmalu za tem. Temu pravijo spontani splav.

Spontani splav je za zakonca žalosten dogodek. Veselila sta se otroka, zato sta sedaj žalostna, ker nista postala oče in mati. Po spontanem splavu mora ostati žena nekaj dni v postelji in pod zdravniškim nadzorstvom. V večini primerov pa lahko zakonca po spontanem splavu z novo nosečnostjo dobita otroka.

KAJ JE NEDONOŠENOST?

Nedonošenost je nekaj drugega kot spontani splav. Na splošno mora otrok približno devet mesecev rasti v materinem telesu, preden se rodi. Če pa pride otrok mesec ali dva prezgodaj na svet, torej v sedmem ali osmem mesecu nosečnosti, gre za nedonošenost. Takšen dojenček je manjši in lažji od drugih. Zdravnik mu mora

pomagati, da ostane pri življenju. V začetku je zelo težko skrbeti za prezgodaj rojenega dojenčka. Zato imajo v bolnišnici posebno, ogrevano posteljico, ki ji pravimo inkubator. Tu je dojenček na toplem in zavarovan kot v materinem telesu. Mati ga lahko vzame domov šele, ko je dovolj močan in ko živi enako kot drugi dojenčki. Kasneje se na človeku nič ne pozna, ali se je rodil prezgodaj ali normalno, po devetih mesecih.

KAJ JE POROD S KLEŠČAMI?

Včasih porodni popadki niso dovolj močni, da bi iztisnili otroka iz trebuha. Če zdravnik ne more drugače pomagati, se posluži nekakšnih „klešč“. Zgledata kot dve ploščati žlici z luknjama v sredi. Z njima lahko že v nožnici zgrabi za otroško glavico in tako pomaga materi pri rojstvu. Danes je malo kleščenih porodov, ker imajo zdravniki na voljo druga sredstva.

KAJ JE CARSKI REZ?

Pri nekaterih ženskah sta medenica in nožnica tako ozki, da se otrok ne more roditi po normalni poti. To ugotovi zdravnik pri pregledu med nosečnostjo. V tem primeru se otrok rodi z operacijo, ki ji pravimo carski rez. Zdravnik prereže trebuh pod popkom in vzame otroka iz maternice. Mati pri tem dobi narkozo (kot pri vsaki drugi operaciji), zato ničesar ne čuti. Ko se zbudi,

je otrok že rojen in dajo ji ga v naročje. Kasneje od carskega reza ostane le še majhna brazgotina — podobno kot po operaciji slepiča. Po carskem rezu lahko mati ponovno zanosi.

● Ko odgovarjamo na ta in druga posebna vprašanja, pazimo, da odgovorimo otroku zares le tisto, kar nas je vprašal. Ne pogovarjamo se z otroki o vseh mogočih komplikacijah pri porodu. S tem jim predstavimo o nosečnosti in porodu po nepotrebnem otežujemo. Pametna spolna vzgoja naj bi preprečila, da bi deklico postalo strah pred porodom. Zato ostani mo pri jasnih informacijah, ne izgiblajmo pa se v ginekološke podrobnosti. Predvsem pa se mi zdi pomembno, da vsako stvarno pojasnilo čustveno zasidramo z ljubečimi besedami.

Dietmar Rost - Janko Bohak

Odpusti mi, Nataša!

„Ti si naš človek št. 1“

V prostem času sem se včasih odpravil v planine in skupaj s prijatelji pohajkoval po gorah Kamčatke, samo da sem si oddahnil od učenja in odgovornosti. Ker smo imeli status pripadnikov armade, nam je bil možen tudi obisk krajev na Kamčatki, kamor sicer civilisti niso smeli. Na teh izletih smo s prijatelji odkrili nekaj, kar nas je presenetilo. Daleč v planinah in v gorskih dolinah smo našli na nič manj kot trideset skritih koncentracijskih taborišč in zaporov. Osupnili smo, posebej še zato, ker so bili novi — in prazni.

Često smo za ovinkom ali za hribom odkrili novozgrajen kompleks zaporov, obdan z bodečo žico. Vsi zapori so bili popolnoma opremljeni, zgrajene so bile celo kasarne za stražarje. Varnostniki so vzdrževali zgradbe in jih skrbno stražili. V teh taboriščih je bilo poskrbljeno za vse — stražarje, opremo, pse — le zapornikov ni bilo.

Povprašal sem Nikiforova, čemu je vse to namenjeno, pa mi je odgovoril: „Saj veš, v tej deželi

imamo sovražnike, zato se moramo nanje pripraviti. Če se pripeti najmanjša težava, bomo takoj našli prebivalce za te prostore.“

Oba sva se zasmejala, kot da bi to bila šala. Pa ni bilo prav nič smešno. Zajetni fascikli, kakor na primer tisti o vernikih, so bili vedno na voljo, da bi z njihovo pomočjo odkrili osebe, ki jih je treba prijeti ob prvih znakih nemirov. Potrebovali bi le ukaz iz Moskve. Skrita taborišča, daleč v mogočnih gorah, so bila pripravljena in so čakala na svoje prebivalce. Na vse, kar sem videl, sem bil nadvse ponosen. Naša partija je bila zelo budna!

Nikiforov je izvlekel zaupni policijski bilten, ki so mu ga poslali iz protiverskega centra v Moskvi; v njem so bila navedena podrobna navodila o ravnanju z verniki v Sovjetski zvezi. Po navedbah v glasilu je bila glavna protiverska organizacija močno razširjena; zajemala je vsa mesta, zaselke, vasi v Sovjetski zvezi, razprostirala se je na področju, ki je obsegalo deset tisoč kilometrov med Leningradom in najbolj oddaljenimi predeli vzhodne Rusije. Posebej šolani delavci so bili uspo-

sobljeni za predvajanje filmov, posnetkov, magnetofonskih trakov, za predavanja, dokumente, sestavke, predstave in razstave ter vseh vrst propagando, vse z namenom širjenja ateizma in uničevanja verskega prepričanja.

Šele potem, ko sem pregledal tiste dokumente in se pogovoril z Nikiforovom, sem začutil ogromne razsežnosti partijske dejavnosti, s katero naj bi zajezili naraščajočo nevarnost vere v naši državi. Bil sem ves prevzet. „Kakšne neznanske vsote denarja je moralo vse to stati!“ sem vzkliknil.

„No, lahko si predstavljaš,“ mi je odgovoril Nikiforov. „Sam veš, koliko stane samo tvoja skupina. Kot sem ti že rekel, Kurdakov, nam grozita dva velika sovražnika — imperialistični Američani in ti podtalni sovražniki tukaj doma. Nenehno jih moramo nadzorovati, pa naj stane, kolikor hoče! Posebej nevarni so verniki, saj njihovo število hitro narašča. Samo na Kamčatki jih je trideset tisoč, in to samo med dvesto petdeset tisoč prebivalci!“

„To pomeni,“ sem dejal po kratkem preračunavanju, „da jih je na milijone, ki vznemirjajo narod.“

„Prav imaš. In komunizem ne bo popolnoma zmagovalno zavzel dežele vse dotlej, dokler ne bodo spremenili prepričanja ali pa dokler ne bodo uničeni. Odkrito rečeno, bi jaz izbral zadnje.“

„Toda kako ravnati z verniki,

ki se sklicujejo na pravico do svobodnega verskega prepričanja?“ sem vprašal.

„Tako je zapisano v ustavi,“ je rekel. „Toda midva sva oba moža. Živela sva in pozna resničnost.“

Njegova opazka me je spomnila na dogodek, ko sem prisluškoval njegovemu pogovoru z enim od zaprih vernikov.

„Zakaj ste nas pripeljali sem?“ je želel vedeti vernik.

„Zaradi protisovjetske literature, ki smo jo našli pri tebi“

„Kaj mislite s protisovjetsko literaturo? To so bila samo Sveta pisma.“

Nikiforov se je obregnil nazaj. „O tem govorim, ti norec! To je protisovjetska literatura.“

„Le kako je lahko Sveto pismo protisovjetska literatura?“ se je upiral vernik, ki se je dodobra razburil. „Naša vlada trdi, da tiska te knjige v naši domovini, kako morejo potem biti protisovjetske?“

Zaželel sem si slišati, kaj bo na to odgovoril Nikiforov. „Motiš se!“ je zavpil. „Naša vlada ne bi nikoli tiskala Svetega pisma.“

„Seveda bi ga. Saj ga dejansko že je. Vsaj pravi tako.“

„Molči,“ je jezno odgovoril Nikiforov in nadaljeval z zasliševanjem.

Kasneje sem zvedel za objavo naše vlade, da je dala natisniti deset tisoč izvodov Svetega pisma. Ta objava je bila namenjena javnosti v tujini kot dokaz, da v Sovjetski zvezi spoštujemo versko

svobodo. Kaj se je zgodilo s tistimi knjigami? No, približno pet tisoč so jih poslali v tujino in jih prodali Rusom. Naslednjih tri tisoč so poslali v komunistične dežele vzhodne Evrope, približno dva tisoč pa jih je bilo poslanih v protiversko organizacijo v Moskvi, kjer so jih uporabljali za preučevanje in raziskave, predvsem z namenom, da bi izpopolnili našo protiversko propagando. Resnično pa niti eden od teh deset tisoč izvodov ni prišel do ruskih vernikov.

Zato so tudi tihotapili ali prepisovali izvode Svetega pisma.

***

Pogosto sem v tistih časih slišal pripovedovati o tovarišu Orlovu, ki je bil področni partijski voditelj. Tovariš Orlov se je povzpел kot partijski sekretar na Kamčatki v Stalinovem obdobju. Utrdil je nadzor nad celotno dejavnostjo partije in je bil povsod po Kamčatki znan kot „Mali Stalin“, ne le zato, ker se je uveljavil pod Stalinovim režimom, temveč tudi zaradi svojih navad, osebnosti in voditeljskih metod, ki so bile podobne Stalinovim.

Tovariš Orlov se je uvrstil med dvesto vodilnih funkcionarjev v Sovjetski zvezi. Njegovo ime sem slišal vsepovsod, tako da sem ga nadvse spoštoval in občudoval. Prvič sem ga srečal 22. aprila 1970, ko smo imeli veliko partijsko zborovanje v počastitev stoletnice rojstva našega ustanovitelja tovariša Lenina. Partijski

voditelji z vse Kamčatke so se srečali z voditelji mladinskih organizacij.

V ozadju tega zborovanja je bila zamisel, da bi bodoče komunistične voditelje predstavili starejšim. Bil sem med povabljenimi, da bi prejel posebno nagrado za svoje delo v mladinski organizaciji in da bi me predstavili kot enega izmed obetajočih novih partijskih voditeljev. Skupina, ki sem jo vodil, je bila razglašena za najboljšo na vsej Kamčatki. Izbrali so me za prvega mladega komunisto na Kamčatki. Dodelili so mi častni sedež na tribuni poleg tovariša Orlova in vseh pomembnih ljudi, o katerih sem slišal le pripovedovati, srečal pa jih dotlej še nisem. Za tribuno je bil izobešen ogromen Leninov portret v profilu. Bil sem zelo vznemirjen. To je bila največja komunistična proslava v tistih letih.

Predstavili so me kot voditelja zmagovalne mladinske organizacije, ko so televizijske kamere prenašale proslavo v živo. Naročili so mi bili, naj pripravim zahvalni govor, v katerem naj bi petnajst minut spodbudno govoril o zmagah komunizma. Podal sem podrobno poročilo o svojem delu mladinskega vodja in poudaril vse, za kar si moramo v prihodnje prizadevati. Obljubil sem, da bomo še naprej uresničevali partijske cilje in si v prihodnje celo bolj prizadevali kot v preteklosti. Končal sem s tole obljubo: „V čast spominu tovariša Lenina prevze-

mam za svojo organizacijo obveznost, da bomo v prihodnjem letu uresničili še pomembnejše dosežke za komunizem Vsem vam in svetemu Leninovemu spominu obljubljam, da je to šele začetek!“ Prepričan sem bil o vsaki besedi. Ko sem končal, so mi močno ploskali, tovariš Orlov pa je skočil s svojega sedeža in me objel okrog ramen. Naročil je, naj prinesejo posebno rdečo zastavo, ki so jo pripeljali z letalom iz Moskve. Potem, ko so jo prinesli, me je svečano predstavil z zastavo Poljubil sem jo in si jo ponosno prižehl telesu ob nenehnem ploskanju vseh delegatov. Prišel je moj veliki trenutek! Poleg mene je stal največji voditelj na Kamčatki, človek, ki je veljal za enega vrhovnih voditeljev v vsej ZSSR, z roko me je objemal okoli ramen, vse pa je prenašala sovjetska televizija!

Ko se je ploskanje nekoliko pogleglo, je tovariš Orlov izjavil tole: „Takšni mladeniči, kot je tale tukaj, so najboljši zgled komunistične mladine in prihodnje upanje za partijo v ZSSR. Podpirati jih moramo in jim pomagati, da se razvijejo, kajti, tovariši, oglejte si tega moža. V njem in v tisočih njemu enakih gledate bodočnost partije in naše domovine.“ Glava mi je podrhtevala. Prepričan sem bil, da mojega nemira niso opazili na televiziji. Kakšen trenutek je bil to zame!

Po slovesnosti, govorih in podelitvi priznanj smo bili vsi povabljeni v veliko dvorano, kjer so se

mize šibile od jedi in pijač. Mnogo ljudi se je zbralo okrog mene, da bi mi čestitali. **Toda najvišji voditelji in tovariš Orlov se nam niso pridružili.** Odšli so v posebno jedilnico, proč od one za navadne delegate. Ko sem se najedel, sem vstal in začel pohajkovati po hodniku. Pil nisem mnogo, ker sem se ravno takrat pripravljaj na bližajoče se prvenstveno tekmovanje v judu. Ko sem hodil po hodniku, so se nenadoma odprla vrata in tam se je pojavil — o, nihče drug kot tovariš Orlov! Trčil sem v vrata jedilnice, namenjene vrhovnim partijskim voditeljem. Orlov me je zagledal, in čeprav že precej pijan, me je spoznal. Razširil je roke proti meni in mi dejal: „Hej, tovariš Kurdakov, vstopi, no, sem noter!“

Obotavljal sem se. Pravzaprav ne bi bilo primerno, da bi se pridružil vrhovnim voditeljem vsega našega območja. Orlov me je zgrabil za roko in me potegnil noter. Tam je bilo zbranih okrog dvajset starejših partijskih funkcionarjev ob veliki mizi, obloženi z jedjo in pijačo. Pomislil sem, da je kar dobro, da imajo svojo jedilnico, kajti postreženi so bili z drago hrano in pijačo — s klobasami, kavijarjem in z drugimi delikatesami, z grškimi vini, z raznovrstnimi dobrotami. Tudi vodka je tekla v potokih. Oči so se mi široko razprle. To je bilo precej drugačno od hrane, ki smo jo jedli v dvorani za mladince.

Orlov se je za nekaj trenutkov

opravičil in odtaval skozi vrata, da bi poiskal stranišče. Med tem sem se ozrl okrog. Tam so sedeli veliki komunistični vodje s Kamčatke, popolnoma pijani. Nekaterim so omahnile glave na mizo, trije pa so ležali z obrazi v krožnikih hrane. Po dvojce nog je štrlelo izpod dolge mize. Ostali so se opijali do nezvesti. Nekdo je razkročen ležal na mizi, roke in noge pa je zaril v pladnje, obložene s hrano. Z gnusom sem jih opazoval. Spomnil sem se, da sem ukazal odpustiti kadete z akademije za precej manj, kot je kaj takega. Življenje prebivalcev tega dela Rusije vodijo tile moške, ki so tako pijani, da ne vedo niti, kako se pišejo. Strmel sem v elito komunističnih voditeljev in ta elita je bila na smrt pijana. Enemu je postalo tako slabo, da je bruhal po obleki. Prizor je bil skrajno ogaben.

Tedaj se je vrnil Orlov. Posadil me je na stol poleg sebe. Ker je mnogo pil in ker je bil pijanec, se mu je glava pričela majati. Nenadoma je z obrazom omahnil naravnost v krožnik s hrano pred seboj. Dvignil je glavo in zavpil: „Daj mi prtič!“ Storil sem tako in otrl si je nekaj hrane s čela, z brade in z nosu. Nekaj zmečkanega krompirja se je še vedno držalo njegovega nosu in brade. Preklinjal je, da se je kar kadilo. Bil je to neverjeten prizor! Hrana mu je polzela z obraza po obleki in po odlikovanjih.

Privzdignil je obleko in srajco

ter mi pokazal dolgo brazgotino na rami, ki jo je dobil med vojno. Medtem ko je opletal z glavo, mi je rekel: „Tovariš Kurdakov, ali vidiš tole? To mi je storil Stalin! Stalin me je poslal tja. Stalin je uporabljal naša telesa namesto orožja. Stalin mi je dal tole in kadar me sedaj boli, ga preklinjam.“

Pijano je preklel Stalina in potem še druge: „Vendar ne samo Stalin, kdo pa je ta Brežnjev? To ti je mrhovinar, lizunski odpadnik, ki je Stalinu lizal škornje. Tako se je Brežnjev ohranil pri življenju in tako je tudi postal komunistični voditelj! Poslušal sem ga na partijskem kongresu v Moskvi. Blebetal je kot ovca, baa, baa, baa, besedo za besedo, prav kakor ovca.“

Svojim ušesom nisem mogel verjeti! Orlov je pijano čvekal in pri tem uporabljal drvarske izraze, da bi opisal svojega tovariša Brežnjeva. Obupano sem se ozrl okoli sebe, da bi ugotovil, ali je kdo slišal vse te neverjetne besede. Če so slišali, kar je govoril Orlov, sem oplel! Toda nihče ni delal videza, da je poslušal; bili so čisto odsotni v svoji pijanosti. Tudi sam tovariš Orlov je bil v nekem drugem svetu, gobezdal je in govoril.

Ni se mi bilo bati le drugih. Če bi se kdaj pozneje Orlov spomnil, kaj mi je pripovedoval, tedaj moje življenje ne bi bilo vredno niti kopejke. Ne bi si mogel privoščiti, da bi me pustil živeti, utišal bi

me z eno samo besedo. Imel je namreč takšno moč. Pogledal sem ga. Glava mu je obležala na mizi in mislil sem, da je zaspal. Nena doma se je sunkovito zravnal, iztegnil roke in rekel: „Komunizem je najhujše prekletstvo, ki je kdajkoli prišlo do človeka!“ Prikimal je in zamrmral: „Komunizem je... (uporabil je besedo, ki je prenzakotna, da bi jo natisnili).“ Okamenel sem od groze. Orlov se je opotakel in zavpil: „Komunisti so tolpa krvososov!“

Zbežal sem iz sobe, zapustil poslopje in se kar se da hitro napotil proti akademiji. Nekaj naslednjih dni sem preživel v strahu.

Do svojega srečanja z Orlovim sem pristno in neomajno veroval v komunizem. Imel sem globoko zaupanje v cilje in namene komunizma. Mladi kadeti so me pogosto spraševali: „Zakaj je življenje v Sovjetski zvezi tako težavno?“ Vedno sem odgovarjal: „Sedaj je težko, vendar gradimo boljši jutri.“ In to sem verjel. Opazil sem številna protislovja med komunizmom, ki smo ga poučevali, in dejanskim stanjem. Toda bil sem prepričan, da gre preprosto za posamične zmote ali osebne napake, in da dejansko smo na poti v boljšo prihodnost.

Toda srečanje z Orlovim in s polno sobo komunističnih veljakov mi je odkrilo vse licemerstvo, ki se je za tem skrivalo. Še dolgo po tistem so mi misli venomer uhajale k noči z Orlovim. Taki

so torej voditelji. Brezčutni, trdi, cinični, brez zaupanja celo v komunizem, so iskali samo poti, kako bi se osebno uveljavili.

Opazil sem, da so imeli voditelji vsega v izobilju, toda ljudstvo je živelo v revščini in pomanjkanju. Videl sem veliko vrzel med obljubami komunizma in resničnostjo vsakdanjega življenja. Vedno sem opravičeval to razliko in se miril, rekoč: „Danes se žrtvujemo za jutrišnje zmage.“

Toda zdaj sem videl ta neverjetni prizor. Odločil sem se: če moške niso verovali v sistem, a so ga uporabljali, da so napredovali, potem ga bom tudi jaz uporabil. Če mož, kot je Orlov, ni resnično predan komunizmu, zakaj bi moral biti jaz? Če je bil Orlov dovolj premeten in pameten, da se je prerinil na vrh, bom tja zmogel priti tudi jaz. V tem sistemu so me vzgajali od šestega leta, zato si bom lahko utrl pot navzgor kot vsi drugi. Svoj, tako napačno usmerjeni idealizem sem pokopal tisto noč ob stoletnici Leninaovega rojstva, 22. aprila 1970.

„Le naprej! Samo naprej!“ — geslo, ki sem ga spoznal kot otrok v dneih, ki sem jih preživel v otroškem zavetišču, je zopet postalo moje. Odtlej sem poznal le en cilj: priti na vrh! Če so bila pravila igre cinizem in otopelost, bom tudi sam tako igral. In odigral bom veliko bolje kot Orlov ali kdorkoli drug. Služil bom komunizmu, ker je bil to način, da bi se prirnil navzgor.

Duhovnik Marko Mavrič - umrl

V nedeljo, 10. februarja, je prišlo sporočilo iz Bariloč, da je duhovnik Marko Mavrič nenadno umrl za srčno in možgansko kapjo. Vest nas je trpko presenetila, saj je bil zadnje čase videti kar dober in imel je šele 60 let. Vedeli smo, da je dolga leta bolehal za flebitisom na nogah in da je pred leti prebolel srčni infarkt in nato še rahlo možgansko kap, vendar si je vedno toliko opomogel, da je do konca življenja vodil faro in farno šolo. V Bariloče je šel na počitnice in bil do zadnjega vedro razpoložen. Še isti dan so ga z letalom prepeljali na njegovo faro, kjer je ležal na parah v cerkvi. Farani in prijatelji so ga hodili kropit že v nedeljo zvečer in v ponedeljek ves dan. Pogrebna maša je bila v torek

dopoldne ob nabito polni cerkvi. Somaševanje argentinskih in 9 slovenskih sobratov je vodil generalni vikar škofije Quilmes, v imenu slovenske skupnosti pa se je med mašo poslovil slovenski dušni pastir Jože Škerbec. Pokopan je bil začasno v Ezpeleti, čez čas pa bo počival v svoji cerkvi.

Rojen je bil 22. marca 1930 v Ljubljani. Po ljudski šoli je študiral na škofijski klasični gimnaziji. Maja 1945 se je z družino, starši, sestro in bratoma, umaknil pred partizani na Koroško. V begunskih taboriščih je doživel begunsko usodo in nadaljeval študije. Leta 1948 se je družina izselila v Argentino. Leta 1950 je vstopil v slovensko begunsko semenišče v San Luisu in dokončal gimnazijo z maturo. Naslednje leto je začel s teologijo. Leta 1952 se je s semeniščem preselil v buenosairesko predmestje Adrogué. V duhovnika je bil posvečen 2. decembra 1956. Inkardiniran je bil v ljubljansko nadškofijo.

Po posvečenju je bil kaplan pri župniku Francu Glavaču v Quilmesu. Kmalu je začel ustanavljati novo podružnico v Villa la Florida. Sam si je postavil leseno kočo za bivanje, nato pa z garaškim delom postavil tudi prvo cerkev. 13. julija 1958 je podružnica sv. Jurija postala nova župnija, Marko pa njen prvi in do smrti župnik. Kaj pomeni iz nič graditi cerkev, župnišče in farno šolo in hkrati graditi župnijsko in šolsko

skupnost v tako primitivnih razmerah Južne Amerike, si nihče, ki ni to osebno izkusil ali vsaj od blizu to spremljal, niti predstavljati ne more. Ne more računati na nikakršno pomoč od nikogar v deželi, le dobrodelne ustanove nemške Cerkve priskušajo z delno pomočjo. Drugače pa je treba zbirati sredstva po kapljicah s srečolovi, prireditvami in prosjačenjem med farani, ki ne čutijo nobene zavesti, da je treba sodelovati z duhovnikom z delom in prispevki. Tudi se ne gradi z gradbenimi podjetji, ampak s posameznimi obrtniki, in sicer postopoma, iz leta v leto, ker pač ni sredstev. Tudi učno in drugo osebje je treba modro in previdno izbirati in ga oblikovati.

Z osnovno šolo je začel leta 1962 (danes je nad 1000 učencev), s srednjo šolo leta 1970 (danes okrog 400 dijakov) in z otroškim vrtcem leta 1978 (danes 120 otrok).

Otrokom in mladini je hotel nuditi poleg izobrazbe tudi človeško in krščansko vzgojo. Veliko se je posvečal mladini. Že leta 1958 je ustanovil skavte in z njimi zajel veliko mladih, ki jih je vzgajal in dolga leta osebno vodil na taborjenja. Velikokrat je organiziral versko-duhovna srečanja za mlade, rad jih je spovedoval, jih uvažal v liturgično življenje, z vsemi šolami je praznoval prve petke, širil češčenje Matere božje in veliko delal z mladinsko vejo kursiljizma.

Poleg uspehov je doživljal tudi nesporazume in težave s posamezniki. Nekateri sodelavci so zlorabljali njegovo zaupanje, nekateri so podlegali marksistični skušnjavi. Bila

so leta, ko je tudi nekatere cerkvene kroge v Južni Ameriki zastrupljal duh „tercermundizma“. Marko je iz slovenske izkušnje spoznal zmoto in zablodo marksizma in ni dopuščal, da bi kdo v njegovi šolski družini širil ta pogubni nauk. Žal, da ni našel glede tega razumevanja in opore pri svojih predstojnikih.

Prijateljske stike in sodelovanje je znal vzpostaviti tudi z delavstvom in civilnimi ustanovami v župniji. Bil je v najboljšem pomenu besede ljudski duhovnik. S svojo duhovniško osebnostjo, skromnim življenjem in požrtvovalnim delovanjem je v dobrih 30 letih ustvaril močno farno in šolsko skupnost. Zanj se je dobesedno izgaral. In ljudstvo ga je spoštovalo in imelo rado. Slovo je bilo ganljivo. Poslavljali so se od njega z bolečino v srcu in solzami v očeh. Gotovo se ga bodo spominjali kot dobrega pastirja, kot skrbnega in požrtvovalnega ustanovitelja in voditelja farne in šolske skupnosti.

V lepem spominu ga bomo ohranili tudi slovenski prijatelji iz ljubljanskih, taboriščnih, semeniščnih in njegovih duhovniških let kot dobrega človeka in duhovnika, ki je svoje duhovništvo zvesto živel. Naj mu bo Gospod bogat plačnik!

J. Š.

Slovenske šole v Argentini v šolskem letu 1990

OSNOVNE ŠOLE

Aljaževa šola v Bariločah

Učencev 21: 12 dečkov in 9 deklic.

Voditeljica: Zdenka Jan; učne moči: Marjana Marn, Lija Kambič, Alenka Arnšek, Cilka Arnšek in Lovro Jan.

Balantičeva šola v San Justu

Učencev 74: 41 dečkov in 33 deklic.

Voditeljica: Angelca Klanšek; katehet: Tone Bidovec; učne moči: Danica Malovrh, Marija Zupanc, Mirjam Oblak, Magda Zupanc, Veronika Malovrh; petje: Anica Mehle in Andreja Selan; pomočnice: Pavlinka in Monika Zupanc in Lučka Oblak; pomočnica uč. zboru: Ivanika Puhek; preds. odbora staršev: Nežka Kržišnik.

Baragova šola v Slovenski vasi

Učencev 57: 22 dečkov in 35 deklic.

Voditelj: prof. Franci Sunik; verouk: Janez Petek, Jaka Barle in Zalka Urbančič; učne moči: Martina Rozina, Ana Marija Sunik, Mari Urbanija, Lojzka Mehle, Olga Fink, Zlata Adamič, Mirjan Goljevšček; petje: Rozina in Monika Urbanija; preds. odbora staršev: Marija Bratuž.

Cankarjeva šola v Berazateguiju

1 učenka, poučeval France Vitrih.

Jegličeva šola v Slovenski hiši

Učencev 7: 3 dečki in 4 deklice.

Voditeljica: Marjana Batagelj; ve-

rouk: France Cukjati; učiteljica: Marjeta Dobovšek.

Tečaj za špansko govoreče:

Učencev 31: 16 dečkov in 15 deklic.

Voditeljica: Marjana Batagelj; učne moči: Astrid Mežnar, Karina Pannaino in Helena Zarnik.

Jurčičeva šola v Carapachayu

Učencev 30: 14 dečkov in 16 deklic.

Voditeljica: Ani Klemen; verouk: France Cukjati; učne moči: Marija Slabe, Marjeta Markež, Marjeta Slabe, Ani Senovršnik; preds. odbora staršev: Jelka Stanič.

Prešernova šola v Castelarju

Učencev 68: 34 dečkov in 34 deklic.

Voditeljica: Mija Markež; verouk: France Bergant; učne moči: Pavla Petek, Danica Jerovšek, Veronika Zorc, Monika Kenda, Nadica Grohar; petje: Roža Klemenčič in Lučka Selan; preds. odbora staršev: Metka Kopač.

Slomškova šola v Ramos Mejiji

Učencev 56: 28 dečkov in 28 deklic.

Voditeljica: Helena Malovrh; katehet: Jože Škerbec; učne moči: Vladi Selan, Karla Jakoš, Irenka Smrdelj, Alenka Smole, Anka Smole, Gabrijela Malovrh, Nancy Selan, Marjan Loboda in Marjan Loboda ml.; petje: Ivan Vomberger; telovadba: Elizabeta Miklavc in Tone Javoršek; preds. odbora staršev: Andreja Hrovat.

Rožmanova šola v San Martínu

Učencev 42: dečkov 27, deklic 15.

Voditeljica: Katica Dimnik; verouk: dr. Jure Rode; učne moči: Saša Golob, Andreja Verbič, Ana Strle, Danica Petkovšek, Stanka Oberžan, Angelca Podržaj, Sonja Zorko; petje: Metka Praprotnik Luna; telovadba: Elizabeta Petkovšek; preds. odbora staršev: Marija Petkovšek.

Šola sv. Cirila in Metoda v Mendoza

Učencev 56: 26 dečkov in 20 deklic.

Voditeljica: Lenčka Božnar; verouk: Jože Horn; učne moči: Silvija Bajda, Angelca Bajda, Mari Mlinar, Jadranka Ovčjak; petje: Marjanca Bajda.

Kunčičeva šola v V. Mercedes, S. Luis

8 učencev (4 dečki in 4 deklice).

Voditeljica: Jožica Zupanc, učiteljica: Marija Urbančič.

Krekova šola v Tucumanu

Učencev 11.

Voditeljica: Jožejka Žakelj, učijo: Diana in Evica Draksler ter Olga in Marta Žakelj.

SREDNJEŠOLSKI TEČAJI

Srednješolski tečaj

„Ravn. Marko Bajuk“ v Slov. hiši

Ravnatelj: lic. Franci Markež; profesorji: Frido Beznik, France Cukjati, dr. Katica Cukjati, Luka Debevec, Tomaž Debevec, Tine Debeljak, Veronika Grabnar, Marjan Hribar, An. drej Krečič, dr. Marko Kremžar, Pavlinka Kocmur, Marjan Loboda, Albin Magister, Metka Mizerit, Tomaž Rant, dr. Alojzij Starc, Jože Škerbec, Alenka Magister, Neda Vesel in

arh. Jure Vombergar; tajnica: Cirila Žužek; knjižničarka: dr. Nataša Krečič.

138 dijakov; v 1. letniku 33, v 2. 28, v 3. 29, v 4. 35, v 5. 23. Predmeti: 1. letnik: slovenščina, verouk, lepo vedenje, živa beseda; v 2. l.: verouk, slovenščina, zgodovina, zemljepis; v 3. l.: zgodovina, verouk, slovenščina, narodopisje; v 4. l.: verouk, svetovni nazori, zgodovina, slovenščina; v 5. l.: svetovni nazori, temelji družbene vlogoje, zgodovina, slovenščina, živa beseda.

Srednješolski tečaj v Bariločah

6 dijakov; ravnateljica: Marjanka Jerman; poleg nje učili dr. Vojko Arko, Zalka Arnšek, Ivan Arnšek, Marko Cukjati in dr. Stane Žužek.

Tečaj v Mendoza

V Mendoza so v letu 1990 oživeli srednješolski tečaj za pouk slovenščine, obiskovalo ga je povprečno 15 učencev, 8 učencev pa je 1. decembra napravilo zaključni izpit.

NAMEN APOSTOLATA MOLITVE ZA MAREC

Splošni: Da bi mladina in odrasli v bratskem občestvu in skupnih namenov in del sodelovali v poslanstvu Cerkve.

Misijski: Da bi mladi iz Amerike in Indije odkrivali semena misijonskega poklica.

Slovenski: Da bi se mladi zavzeto vključevali v mladinske veroučne skupine in v življenje in delo župnije.

France Dolinar:

Slovenska katoliška obzorja

Najnovejša slovenska knjiga, ki je te dni izšla pri Slovenski kulturni akciji v Buenos Airesu, Slovenska katoliška obzorja Franceta Dolinarja, je po mnenju nekaterih izšla prezgodaj, drugi pa sodijo, da bi morala iziti vsaj leto-dve prej. Prezgodaj zaradi odločnih in načelnih sodb ljudi in dogodkov iz polpreteklosti; prekasno, ker bi lahko vplivala na razvoj dogodkov v domovini, če bi izšla prej. Dolinar je pred dvajsetimi-tridesetimi leti obravnaval iste teme kot so bile ali so še na dnevnem redu danes: suverenost, državnost, nacija, konfederacija, federacija, pravica do osamosvojitve, do odcepitve, vendar po lahkotnosti pisanja vidimo, da je imel dosti bolj jasne pojme o njih kot jih ima večina danes. Jasne pojme, ker je izhajal iz jasnih načel. Zanj je bilo govoriti ali pisati o konfederaciji ali federaciji, preden je konstituirana država, isto kot postavljati voz pred vprego. Narod, ki nima svoje narodne države, je konec koncev zgolj etnija, tudi če je še tako „kulturni narod“. Citiral sem samo dve postavki Dolinarja, v knjigi pa jih dobimo na stotine. Dolinar je bil državar, samoslovenec v času, ko so se nad temi besedami mnogi zaničljivo zmrdovali in posmihali: fantast, utopist, iluzionist!

Skoraj bi zatrdil, da Bog v izrednih časih sam na svoj način, brez posega človeka, poskrbi za majhne,

ponižane in razžaljene. Tak je bil primer našega zdomstva, ki takrat še ni bilo zdomstvo, ampak begunstvo pred rdečim terorjem; ime mu je iznašel prav Dolinar. Razliko med zdomstvom in izseljenstvom je bilo treba nujno vzpostaviti in opredeliti eno in drugo, ker se je režim v domovini trudil, da bi ignoriral, če že ne skril politično emigracijo, zdomstvo. To naj bi po Dolinarju opominjalo na poslanstvo naroda in vršilo naloge slovenske kulture, ki ji je bilo onemogočeno delovanje v domovini po l. 1945.

Prof. Janez Grum, Dolinarjev sošolec, ki je prvi zbudil idejo, da bi bilo potrebno izdati njegova dela v knjižni obliki, je takole označil Dolinarjevo trojno zavzetost za slovenstvo in katolištvo: opominjati zdomstvo, da je dedič slovenskega katoliškega gibanja iz prejšnjega stoletja, da mora ostati nosilec ideje o slovenski državi, ki je Slovenci nismo mogli doseči po Veliki Karantaniji; da je od njega odvisen nadaljnji razvoj v domovini, zato mora zdržati vse pritiske s katerekoli strani. K temu bi samo še dodal, da je Dolinar, ki je živel v žarišču takratnih dogajanj v Rimu, imel priliko opazovati poskuse prehoda pod okriljem Drugega vatikanskega cerkvenega zbora od teocentrizma k antropocentrizmu. Dober del knjige je posvečen prav nepravilni razlagi koncilskih poskusov

in pokoncilskih dogajanj. Pravo srečo smo imeli Slovenci, da smo imeli osebo Dolinarjevega kova: bil je izvedenec v teologiji, filozofiji, zgodovini, slovstvu, cerkveni zgodovini, poznavalec ekumenizma,, skoraj vseh evropskih jezikov in osebni poznavalec vseh velikih Slovencev tega stoletja. Polihistor kakor jih si več!

Knjiga Slovenska katoliška obzorja je izbor esejev, razprav in člankov, ki so izšli v različnih publikacijah, nekaj jih je bilo pa tudi neobjavljenih. Dolinar je pisal v Reviji Katoliške akcije, predvsem pa v Sij slovenske svobode. Da je ta politični časopis dosegel zavirljivo višino za tiste čase, je prav Dolinarjeva zaslug. V njem je bičal slovensko drobtinčarstvo, nenačelnost, omahljivost, lažiponižnost preteklosti, iz katerih naj bi potegnili nauk tudi za prihodnost.

Poleg kritike slovenskega političnega vodstva v preteklosti je bil Dolinar in z njim Slovenci doma in v emigraciji na tekočem o nepristni razlagi Drugega vaticanuma.

Dolinarjeva knjiga je apologija katoliškega slovenstva, bolje rečeno, katoliške tradicije v slovenstvu, Drugega vaticanuma, obramba resničnih velikih slovenskih mož in znanstvenikov ter primer ostre in brezobzirne kritike, odmikov od pravovernosti in načelnosti.

Slovenska katoliška obzorja je pripravil, uredil, jim napisal uvod in Dolinarjev življenjepiš prof. Alojzij Geržinič, povzetek njegovega dela in značilnosti Dolinarja pa je dodal prof. Janez Grum.

Knjigo je izdala Slovenska kulturna akcija v Buenos Airesu s pomočjo mecenov v Kanadi in ZDA, opremila pa jo je Dolinarjeva nečakinja Marjeta. Dobi in naroča se na: SKA, Ramón L. Falcón 4158 — 1407 Buenos Aires. Cena broširanemu izvodu je 100 tisoč avstralov (25 U\$S dol), vezanemu pa 130 tisoč avstralov (30 U\$S).

Tone Brulc

NAMEN APOSTOLATA MOLITVE ZA APRIL

Splošni: Da bi se kristjani pri iskanju pravičnih rešitev političnih in socialnih problemov navdihovali ob božji besedi.

Misijonski: Da bi evangelij dosegal in prežemal kulturo vsakega naroda in ljudstva.

Slovenski: Da bi se kristjani bolj zavedali odgovornosti pri sooblikovanju javnega političnega življenja in delovanja.

CERKEV PO SVETU

Nad 900 milijonov katoličanov

Zadnji letopis katoliške Cerkve pove, da se je število katoličanov po vsem svetu od 1978 do 1988 dvignilo za 19 odstotkov in se povečalo na 890 milijonov. K tem je treba prišteti še tiste katoličane, ki jih letopis ne zajema. Gre za 20 milijonov katoličanov v Vietnamu, Albaniji, na Kitajskem, v Belorusiji in Bolgariji. S temi nas je več kot 900 milijonov.

Velika noč

Mislili smo,
da je bil kakor pred smrtjo,
v ostri svetlini
časa
in prostora,

ko ga je Magdalena
po vstajenju
prepoznala,

ko mu je Tomaž
del prst
v črnorděčo
rano,

ko je pokončen in svetál
gledal na pripravljeno
žerjavico,
na sivozeleno
ribo,
na kruh.

Nismo vedeli,
da mu je zrak
vel
skozi telo,
kakor veje
skozi odprti dan
pred nami.

Le če je sebe
po belem angelu
in v srcih
sam odkril,
so ga v vteri
boječe
prepoznali.

Belih angelov
ni več,
a je težka
beseda o njem,
pismo o kamnu
in prtiču
ob grobu,

in s pismom Vstali:
pred odprto
svetlozeleno potjó
nam v srcih
sam odkriva sebe,
sam s seboj potrjuje,
da je „resnično
vstal“.

Tiho ga v sebi
poslušamo,
ko veselo potrkavajo zvonovi,
ko bandero
z zlatim jagenjčkom
plapola v vetru
in se na bregu
čez kupe snega
živo zazira
rdečenadahnjeni
teloh.

Vladimir Truhlar

KJE JE KAJ

LETO 58

MAREC-APRIL 1991

POST IN VELIKA NOČ	Celostna verska vzgoja (iz pastirskega pisma slov. škofov za postni čas 1991) ..... 129 Križec v celici 134 (Jožko Kragelj) ..... 133 Priprava na zakrament pokore (Š. Steiner) 134 Blagoslov velikonočnih jedil (Knjiga blagoslovov) ..... 140 Kristus je vstal! (France Rozman) ..... 141 Vstajenje (Vinko Beličič) ..... 143 ...in večno življenje (Alojz Rebula) 144
VERSKI ČLANKI	Poglavitni greh — napuh (Š. Steiner) .... 147 Papež Pij X. — 1903—1914 (Metod Benedik) 148 Čistost v samskem življenju (L. Kukovica) 150
SODOBNA SLOVENSKA VPRAŠANJA	Temelj narodne prenovе (Marko Kremžar) . 154 Laži in strahovi (Božidar Fink) ..... 156 Ob nekem poročilu v Družini (Alojz Rebula) 158
POGOVOR	Pogovor z Ladislavom Lenčkom o njegovem življenju in delu (Božidar Fink) 161
SPOMINI	Spomini na težke dni (Janez Zdešar) ..... 167 Spomini na leto 1945 (Vinko Zaletel) 172
V DRUŽINI	Razna vprašanja (Dietmar Rost-Janko Bohak) 176
PODLISTEK	Odpusti mi, Nataša! (Sergej Kurdakov) ... 179
MAVRIČ	Duhovnik Marko Mavrič — umrl (J. Škerbec) 185
ŠOLE	Slovenske šole v Argentini v šolskem letu 1990 (France Vitrih) 187
NOVA KNJIGA	France Dolinar: Slovenska katoliška obzorja (Tone Brulc) 189
POEZIJA	Vladimir Kos, pesmi 132, 143, 146, 160, 166, 175 Na križpotju (Milena Merlak) ..... 146 Velika noč (Vladimir Truhlar) 191

AÑO 58

MARZO-ABRIL 1991

Malo za šalo...

Dva ježa se srečata.

„Ločujem se.“

„Zakaj pa?“

„Žena me kar naprej zbada.“

— — —

Če pripoveduješ Angležu smešnico, se smeje trikrat: prvič iz vljudnosti, drugič, ko mu jo pojasniš, tretjič, ko jo razume.

— — —

Med Cigani. „Kam pa greš?“

„H'ače kupit.“

„No, če te ne bodo dobili, kupi še zame ene!“

— — —

Srečata se dva poslovneža. Prvi pravi: „Popolnoma suh sem.“

Drugi odvrne: „Ti imaš še srečo, jaz sem do grla v vodi.“

— — —

„Ne, ne bom se življenjsko zavaroval,“ pravi starejši gospod zastopniku zavarovalnice. „Veste, želim, da bi bili res vsi žalostni, ko umrjem.“

— — —

Profesor vpraša novopečenega zdravnika v bolnišnici: „Glejte, ta človek šepa, ker ima eno nogo krajšo od druge. Kaj bi naredili vi v takem primeru?“

Zdravnik: „Mislim, da bi tudi jaz šepal.“

— — —

„Z ženami je pa res križ,“ toži Slapar. „Moja žena je nezanesljiva kot vreme!“

„To še ni tako hudo,“ pravi Kovač, „moja je nezanesljiva kot vremenska napoved.“

Uvoženo od doma

Krepki so postali, ko so nosili okove.

— — —

Najširši je razgled z gore problemov.

— — —

Predvojni reveži so po revoluciji postali proletarci.

— — —

Ko ubijamo bolhe, prelivamo svoj kri.

— — —

Laž: — Resnica je prva začela.

— — —

Nad breznom lahko narediš le en korak.

— — —

Lahko je kritizirati drugega. Kritiziraj prvega!

— — —

Večina stopa naprej. Manjšina se pelje.

— — —

Čas je denar, pravijo tisti, ki nas hočejo prepričati, da hodijo v Švico gledat na uro.

— — —

Velikost naslanjača žal ni v nobenem razmerju s širino človeka.

— — —

Nekateri pogumno stopajo dva koraka naprej, tri nazaj.

— — —

Kdor ne misli, lahko posluša vsakogar.

— — —

Najtežja je osamljenost v družbi.

— — —

Bolj ko sem pogumen, bolj me je strah.

DUHOVNO ŽIVLJENJE

SLOVENSKA VERSKA REVIIJA

Izdaja ga konzorcij (Slovensko dušno pastirstvo); urejuje uredniški odbor (Jože Škerbec) — Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina. — Registro de la Propiedad Intelectual Nº 90.877. — Tiska VILKO s. r. l., Estados Unidos 425, (1101) Buenos Aires, Argentina.

POVERJENIKI

ARGENTINA: Dušnopastirska pisarna, Ramón L. Falcón 4158, Buenos Aires. ZDA: Slovenska pisarna, Baragov dom, 6304 St. Clair Ave., Cleveland 3, Ohio 44103, USA. — KANADA: Ivan Marn, 131 A Treview Dr. Toronto M8W 4C4, Canada. — TRST: Marijina družba, Via Risor- ta 3, Trieste, Italia. — ITALIJA: GORICA, Riva Piazzuta 18, 34170 Gorizia, Italia. — AVSTRIJA: Naročnino pošiljajte Mohorjevi družbi v Celovec.

NAROČNINA

Naročnina v Argentini za leto 1991: ★ 400.000.- in izdatki za pošto; drugod v odgovarjajoči valuti. Denarna nakazila na bančni (ne osebni) ček na ime: Luis Starc, Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina.

La Vida Espiritual

Revista mensual religiosa. Editor: Misión Católica Eslo-vena (dr. Luis Starc). director: José Škerbec - Ramón L. Falcón 4158, (1407) Buenos Aires, Argentina. - Registro Nacional de la Propiedad Intelectual Nº 90.877. — Talleres Gráficos "Vilko" S. R. L., Estados Unidos 425, (1101) Buenos Aires, Argentina.

